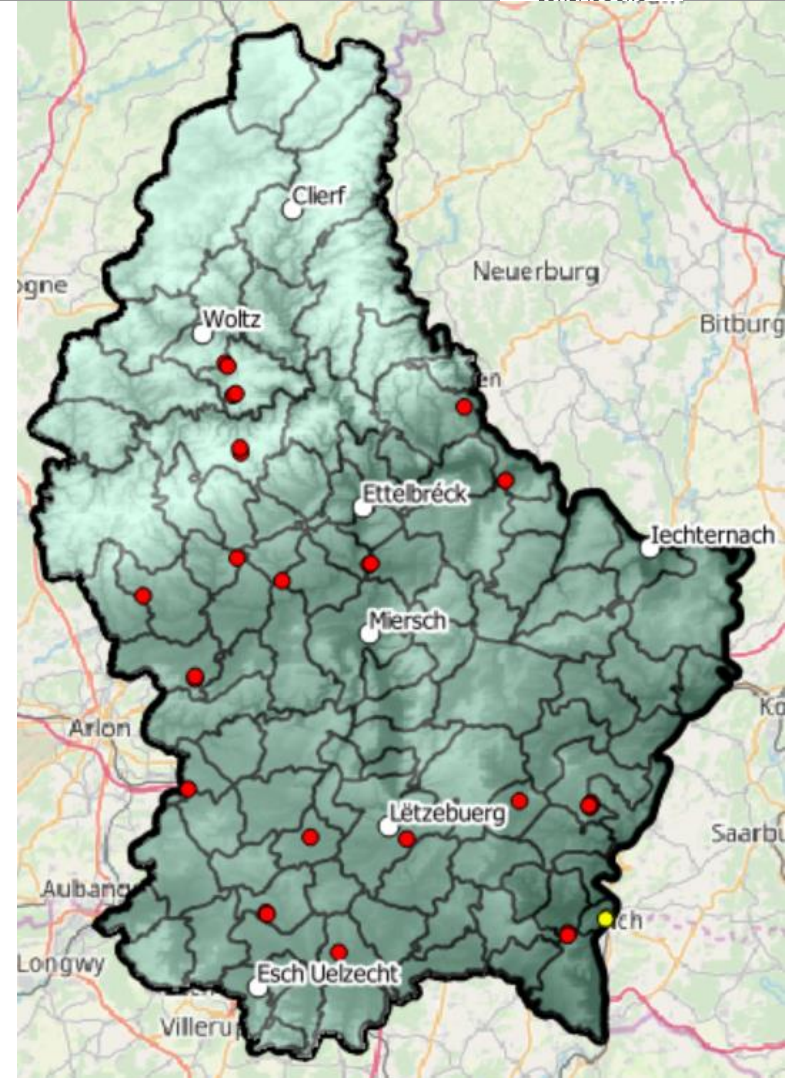

Sam Mersch

***D'Lëtzebuerger
Haus- a
Flouernimm als
Kulturierwen***

Opbau

- Iwwert mech a meng Aarbecht
- Iwwert d'Unesco Charta an immateriellt Kulturierwen
- Allgemeng (wat ass d'Unesco-Konventioun fir immateriellt Kulturierwen)
- Am Detail (Oflaf zu Lëtzebuerg)
- D'Haus a Flouernimm zu Lëtzebuerg

Nimm déi op Eisenindustrie (rout) a Glasproduktioun (giel) hiweisen

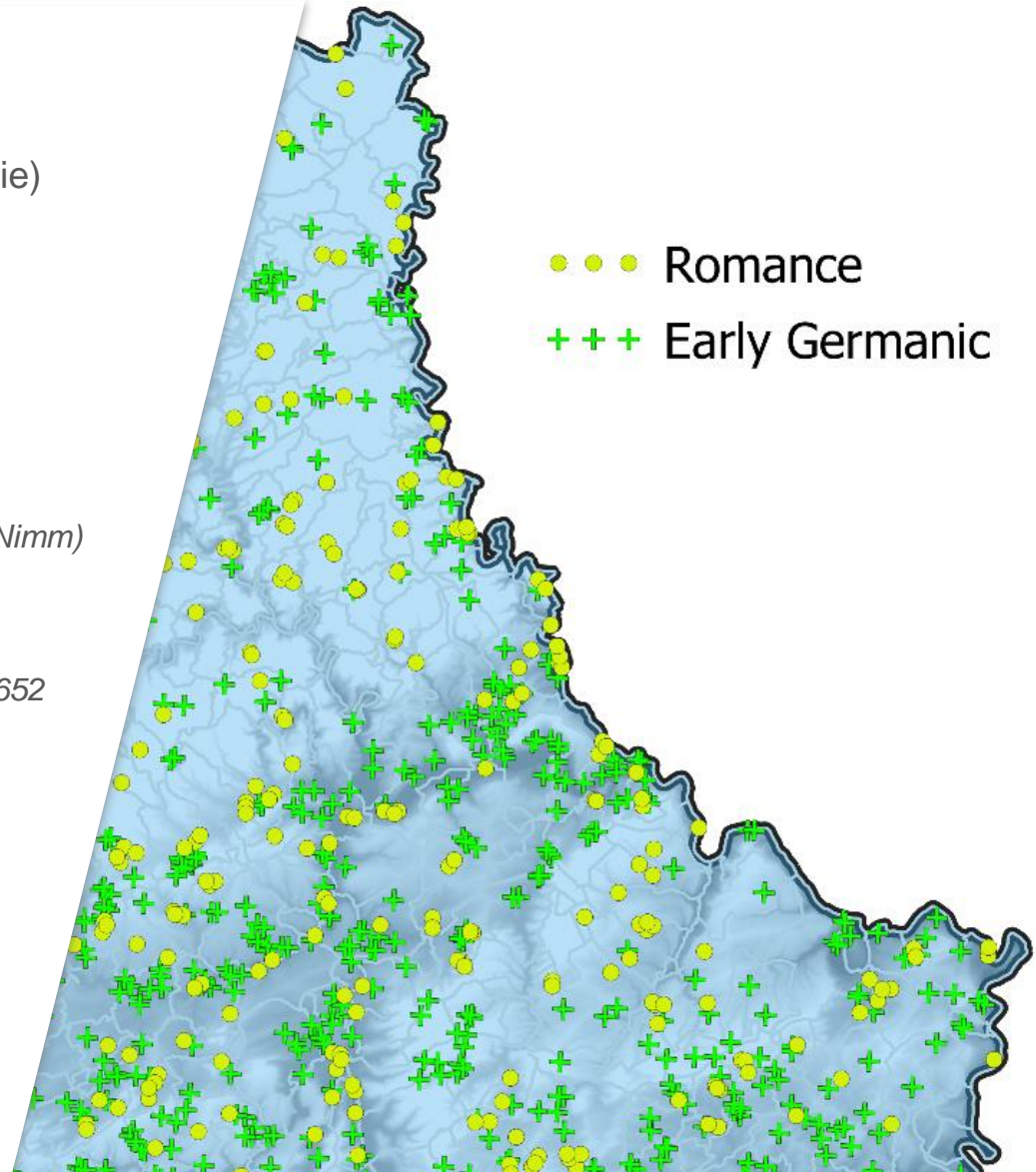
Iwwert mech a meng Aarbecht

- Studium an Däitschland an den USA
- Ofschlëss an der Geschicht (M.A. Neuere Geschichte) a vergläichender Sproochwëssenschaft (M.A. Indogermanistik)
 - Schwéierpunkter:
 - Kultur- a Sozialgeschicht, Agrar- an Ernährungsgeschicht
 - indogermanesch Sproochen a Kulturen (virun allem Germanesch, Italesch a Griichesch), Semantesch Typologie a Rekonstruktioun, Morphologie
- PhD an (historescher) Sproochwëssenschaft
 - linguistesche Komponenten
 - historesche Komponenten
- Schwéierpunkt op **Flouernimm** (Nimm vu fréier onbewunnte Plazen), z. Bsp. Nimm vu Felder, Bierger, Bëscher, etc.
- Lëtzebuergesch
 - am Original
 - oder am däitsche Kleed

DATEGRONDLAG

Quantitativ Analys

- offiziell Kadasterflouernimm (ACT)
 - iwwer 34.000 (mat Koordinaten)
- offiziell Kadasterflouernimm (Kartografie)
 - iwwer 17.000 (mat Koordinaten)
- Inoffiziell Kartei
 - 39596 an 42150 Nimm
- Sammlung vum *Institut Grand-Ducal*
 - ong. 30.000 Instanzen (28540 an 28063 Nimm)
- Date vum Transportministère
 - (no Flouernimm) benannte Busarrêten: 1652
- Date vum *Institut vini-viticole*
 - Wäilagennimm: 887
- Bistumsarchiv
 - ong. 4.000 Nimm
- *Ferraris Atlas (1777)*
 - 800 Nimm

DATEGRONDLAG

Zousätzleches

Vogelbang

1517 (9. 58, 556): zu vogelbang.. ogen.. Burtenhof
 1785 (8. Hartman 165): auf dem vogelbang.. Steinheim
 1782 " " 76: " " " " "
 1777 " " " 177: auf dem vogelbang.. Conradhof
 1776 " " " 156: bei dem vogelbang.. Steinheim
 1722 70. Hartman 20: uf vogelbang.. Steinheim
 1716. A " " 1: uf vogelbang.. Schlernach
 1779 8. Hartman, 114: im vogelbang.. Burben
 1752 70. " " 220: auf dem vogelbang.. Steinheim
 1756. " " 71: in vogelbang.. Birner
 1750 Winkler 68: in vogelbang.. Wellenstein
 1742 Spijn 166: auf dem faulbang.. Steinmet
 1716 Dordinger 51.5: in vogelbang.. Helmbrange
 1717 " " 119: in faulbang.. Helmbrange
 1719 " " 166: " " " Gonselbang
 1721: in faulbang.. Helmbrange
 1676: in vogelbang.. " "
 1756: bei fulenbang.. Heckbour
 1755: auf dem vogelbang.. Conradhof

➤ Zousätzlech fir eng qualitativ Analys:

➤ Aner Archivmaterial

- Akten
- (Luxemburger) Weisthümer
- Sammlung N. van Werveke
 - Nationalbibliothék (BNL)
 - Statsarchiv (ANLux)

➤ Rechnungsbücher der Stadt Luxemburg

➤ Kaarten

➤ Aner Sammlungen

- Meyers
- Hurt
- Guelen

➤ Theresianesche Kadaster

Iwwert d'UNESCO - allgemeng

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO

IN BRIEF

WHAT WE DO

WHERE WE WORK

PARTNERS

JOIN US

RESOURCES

"Building peace in the minds of men and women"

- Fridden duerch international Kooperatioun an de Beräicher Bildung, Wëssenschaft a Kultur
 - steet dofir, datt (generelle) Fridden op intellektueller a moralescher Solidaritéit berout
 - Promotioun vu Kulturierwen am Allgemengen a Gläichberechtegung vun alle Kulturen, bzw. Kulturmierkmoler
 - nohalteg Entwécklung (Agenda2030 ← UN General Assembly 2015)
 - sou datt jiddereen iwwerall dovunner profitéiere kann (*people as global citizens*)

Iwwert d'UNESCO - allgemeng

- UNESCO-Konventioun vum 17. Oktober 2003 iwwert den Erhalt vum *immaterielle* Kulturierwen
- Gesetz vum 23. Dezember 2005, woumadder d'UNESCO-Konventioun vum 2003 ratifizéiert gëtt
 - UNESCO Konventioun vum 2003 ass a senger Gesamtheit ugeholl ginn!
 - dat heescht, datt de Stat sech dofir verpflichtet dem Erhalt vum (immateriellen) Kulturierwen am Sënn vun der Konventioun nozekommen

lwwert d'UNESCO - allgemeng

Nous Henri, Grand-Duc de Luxembourg, Duc de Nassau,

Notre Conseil d'Etat entendu;

De l'assentiment de la Chambre des Députés;

Vu la décision de la Chambre des Députés du 22 décembre 2005 et celle du Conseil d'Etat du 23 décembre 2005 portant qu'il n'y a pas lieu à second vote;

Avons ordonné et ordonnons:

Article unique.

Est approuvée la Convention pour la sauvegarde du patrimoine culturel immatériel, adoptée par la Conférence générale de l'UNESCO à Paris, le 17 octobre 2003.

Mandons et ordonnons que la présente loi soit insérée au Mémorial pour être exécutée et observée par tous ceux que la chose concerne.

Le Ministre des Affaires Etrangères et de l'Immigration,

Jean Asselborn

Le Ministre de la Culture, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche,

François Biltgen

Villars-sur-Ollon, le 23 décembre 2005.

Henri

UNESCO Konventioun 2003

- Wat steet an der Konventioun?
- 1. Artikel: Grondlagen
 - Les buts de la présente Convention sont :
 - (a) la **sauvegarde du patrimoine culturel immatériel** ;
 - (b) le **respect** du patrimoine culturel immatériel des communautés, des groupes et des individus concernés ;
 - (c) la **sensibilisation** aux niveaux local, national et international à l'importance du patrimoine culturel immatériel et de son appréciation mutuelle ;
 - (d) la **coopération** et l'assistance internationales.

UNESCO Konventioun 2003

- Wat steet an der Konventioun?
- 2. Artikel: Définitiounen
 - § 1
 - On entend par "**patrimoine culturel immatériel**" les pratiques, représentations, **expressions, connaissances et savoir-faire** - ainsi que les instruments, objets, artefacts **et espaces culturels** qui leur sont associés - **que les communautés**, les groupes et, le cas échéant, les individus **reconnaissent comme faisant partie de leur patrimoine culturel.**
 - § 2
 - (a) les **traditions et expressions orales, y compris la langue** comme vecteur du patrimoine culturel immatériel
 - (d) les connaissances et pratiques concernant la nature et l'univers

UNESCO Konventioun 2003

- Wat steet an der Konventioun?
- 2. Artikel: Définitioune
 - § 3
 - On entend par "**sauvegarde**" les mesures visant à assurer la **viabilité** du patrimoine culturel immatériel, y compris *l'identification, la documentation, la recherche, la préservation, la protection, la promotion, la mise en valeur, la transmission, essentiellement par l'éducation formelle et non formelle, ainsi que la revitalisation des différents aspects de ce patrimoine.*
- et gëtt nach méi !
 - mee virun allem iwwert den Oflaf, dat all virescht Konventiounen ze berücksichtegen sinn an iwwert d'international Kooperatioun

- Ophuele vun engem Kulturmierkmol
 - Demande
 - muss vun engem kulturelle Representant / Kulturvertrieder kommen
 - Formulaire (wat a wisou, Referenzen, etc.)
 - Aschaltung vun engem Spezialist wann néideg
 - Préifung op Relevanz vun der Ufro
 - Ass et e Kulturierwen?
 - Betrëfft et een oder méi Kulturvertrieder oder nëmmen eenzel Persounen?
 - Entsprécht et der UNESCO Konventioun?
 - Ass et lieweg, a wéi?
 - betrëfft et den nationalen Inventar?

- Erstellung vun engem Plang fir den Erhalt vum Kulturierwen
 - am Sënn vun der UNESCO Konventioun
 - këmmert sech ëm:
 - d’Natur vum Kulturierwen
 - de Besoin vun de Kulturvertrieder / der Gemeinschaft
 - d’Verriedung vum Kulturierwen
 - wéi lieweg ass d’Kulturierwen a wéi ass et représentéiert?
 - wien ass involvéiert?
 - wie kéint involvéiert sinn?
- Erareechung an d’Kommissioun
- Unerkennung duerch de Kulturministère
 - Ophuelen op den nationalen Inventar

DEMANDE D'INSCRIPTION D'UN ÉLÉMENT À L'INVENTAIRE NATIONAL DU PATRIMOINE CULTUREL IMMATÉRIEL DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

- offiziell Ufro am Dezember 2018
 - vun enger Privatpersoun
 - beim Kulturministère
- Kooperatioun vu Kulturministère an Uni.lu

DEMANDE D'INSCRIPTION D'UN ÉLÉMENT À L'INVENTAIRE NATIONAL DU PATRIMOINE CULTUREL IMMATÉRIEL

1. CONDITIONS GÉNÉRALES

En introduisant ce formulaire, le signataire accepte les conditions suivantes:

- Les données introduites sont certifiées, sincères et correctes;
- La communauté concernée a participé et consent à l'introduction de l'élément à l'inventaire et à la diffusion des données, dans le respect de la vie privée et conformément au Règlement Général sur la Protection des Données (RGPD) (UE) 2016/679.

2. IDENTIFICATION DU DEMANDEUR

Communauté, groupe, institution, et le cas échéant, individus, agissant au nom et avec le consentement des praticiens de l'élément

Titre (Mme/M., etc.) :	
Nom de famille :	
Prénom :	
Institution/fonction :	
Adresse :	
Numéros de téléphone :	
Adresse électronique :	
Site Web :	
Autres informations pertinentes:	

3. IDENTIFICATION DE L'ÉLÉMENT

3.1. NOM DE L'ÉLÉMENT

3.1.1. Nom de l'élément tel qu'utilisé par la communauté ou le groupe concerné

3.1.2. Variantes linguistiques, régionales et/ou locales (précisez)

Verlaf

- Allgemengen Interessi

En anert Thema, dat ville Leit um Häerz läit, ass d'Visibilitéit vum Lëtzebuergesch. Dobäi ginn déi ëffentlech Beschëlderungen an och d'Flouernimm viséiert, den Asaz vum Lëtzebuergesch an de Medien. Heefeg gouf festgestallt, datt een op Tëlee a Radio kee „gutt a richtig“ Lëtzebuergesch héiert. Doduerch kréichen d'Nolauschterer dann e schlecht Virbild. Ausserdeem gouf bedauert, datt et net méi Sendungen iwwer d'Lëtzebuergesche Sprooch ginn.

- IGD LEO

Institut
Grand-Ducal
Section Linguistique,
Ethnologie et Onomastique

BIERGER

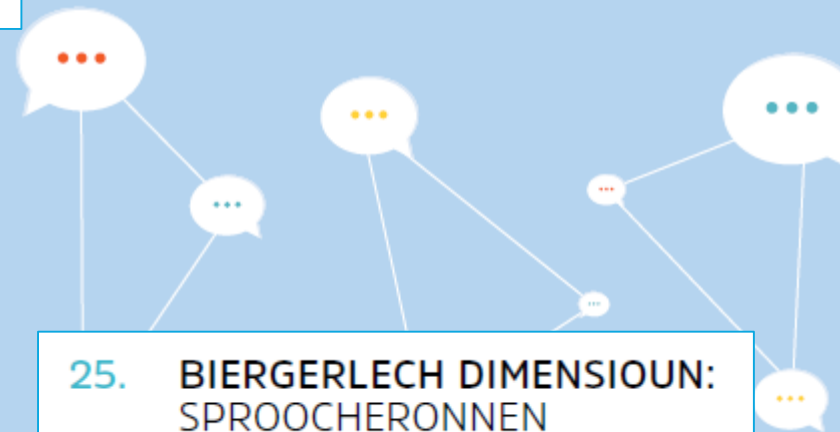

GESELLSCHAFT

POLITIK

ZESUMMEN D'LËTZEBUERGER
SPROUCH FËRDEREN

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Culture

Patrick Dondelinger
Chargé d'études dirigeant
Patrimoine culturel immatériel

www.iki.lu

T (+352) 52 24 24 – 722

patrick.dondelinger@cna.etat.lu

Sam Mersch
PhD Candidate
*Luxembourg Center for Contemporary and Digital
History*
*Institut fir Lëtzebuenger Sprooch- a
Literaturwëssenschaft*
UNIVERSITÉ DU LUXEMBOURG
Campus Belval, Maison des Sciences Humaines
11, Porte des Sciences
L-4365 Esch-sur-Alzette
T (+352) 46 66 44 6554

*Membre effectif de l'Institut Grand-Ducal,
Section Linguistique, Onomastique et
Ethnologie*

sam.mersch@uni.lu

D'Haus- a Flouernimm
zu Lëtzebuerg.

Virschléi fir se z'erhalen.

[Home](#) / [Nationalen Inventar](#) / [Mëndlech Iwwerliwwerungen an Ausdrocksweisen](#)

Kategorie : Mëndlech Iwwerliwwerungen an Ausdrocksweisen

Mëndlech Iwwerliwwerungen an Ausdrocksweisen

D' Haus- a Flouernimm

📅 2019-09-24

D'Haus- a Flouernimm sin den 29. Juli 2019 op den nationalen Inventar vum immaterielle Kulturierwe zu Lëtzebuerg opgehol ginn.

Linken

Institut Grand-Ducal, Section Linguistique, d'Ethnologie et d'Onomastique

<https://iqd-leo.lu/>

Sam Mersch, Fuerscher iwert Haus- a Flouernimm op der Universitët Lëtzebuerg

<https://www.c2dh.uni.lu/people/sam-mersch>

D' Haus- a Flouernimm

📅 Mëndlech Iwwerliwwerungen an Ausdrocksweisen 📅 2019-09-24 📍 P116

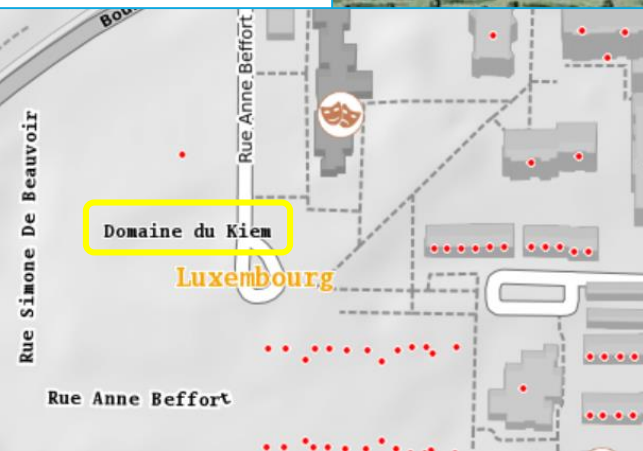
D'Haus- a d'Flouernimm sinn (niet) den Verfaller an d'Stroossennimm) als traditionnell Orientierungssystem am Raum an énnert d' Mëndlech a lieweg
Kulturierwen, dat iwert Generatiounen bis heit vum allem mëndlech iwwerliwert gëtt. Haus- a Flouernimm hunn eng grouss kulturhistoresch Bedeitung,
wéi och e gesteigerte praktesche Notwendigkeet fir eng nachhalteg Entwëcklung hei am Land.

Énnert dem Begrëff Flouernimm sinn d'Benannte Plazen es bezeechen, déi net als Verfaller oder Hausnimm gëllen. Mier waren dat prinzipiell all net
Benannte Plazen, mat dem resente Bevëlkerungswachstum ass dat awer net méi sou. Sou fënnt een Hausdägg vill Flouernimm an neie Stroossennimm, awer
och an der Benennung vu Lëtzebuerger an Industriegebäiden. Flouernimm ginn an Abëld an d'Mëndlechli Vörgangengest well es gouvies esser-kulturell
Brennkompter (Geographisches) andeeweren. Se ginn énnert anere am Abëld an d'Rechter an Verwaltungsgesellschaft vu Lëtzebuerg, sou am Beispill bei all de
Gemeinschafte, den Mäktelplazen, wou d'et eng sou eng Plaz pro Jurisdiktion Diabikt gauf, zum Beispill zu d'et. D'advisch ass et mat der
administrativer Andeelung vum Land ne Bann, enger administrativ-legaler Benot. An de Flouernimm fënnt een d'et och nem, énnert anere am Abëld.

D'Flouernimm sinn fir d'Orientierung am Duerf wichteg a méi all wéi d'Stroossennimm. Am Réiserbann zum Beispill ginn et énnert anere d' Hausnimm: A
Jengen, an d'etoch, a Kéisch, awer och an Hieschen, vum deem dann erëm nees de Flouernimm Hieschenfeld (an der Kaderfelder verdäktler Ferni:
Hieschenfeld) huet d'et. D'et an Hieschenfeld awer awer awer (Nier awer an anere am d'etle Familiennumm), ginn awer am Duerf bei deem

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Flouernimm / Mikrotoponymmen
 - Nimm vun onbewunnte Plazen
- Hausnimm / Oikonymmen / Domonymmen
 - Nimm vun Haiser am Uertschär

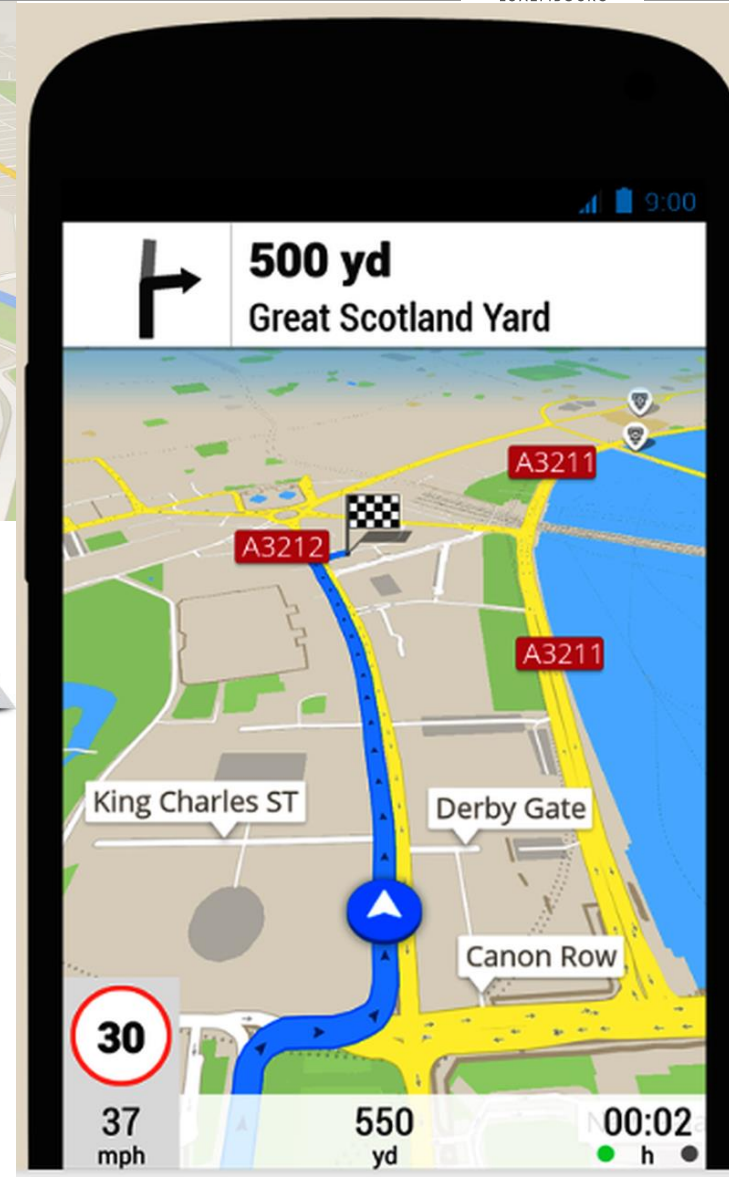

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Navigatioun

- Haus- a Flouernimm als UR-GPS

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Haus- a Flouernimm als Kommunikatiounsmëttel am (an ëm an iwwe de) Raum
 - sproochlech Instanz
 - Sprooch als Kulturmierkmol
 - Sprooch als Referent vu mënschlecher Perzeptioun an Interpretatioun
 - sproochlech Instanz vun Nimm als Referent am Raum
 - d'Sprooch weist d'Perzeptioun am Raum
 - d'Sprooch weist och op den Ëmgang mam Raum
 - den Numm bënnt d'Sprooch (an domadden de Fokus vum Spriecher) un de Raum
- de Mënsch ass inherent un de Raum gebonn an d'Haus- a Flouernimm ginn deem en Ausdrock

- Flournimm als *mental map*
- Veruertung vum noe Raum
- Benotzung vun der Plaz primär
Benennung sekundär
- Yi Tu Fan: Ënnerscheed tëscht Raum (space)
a benotztem Raum (place)

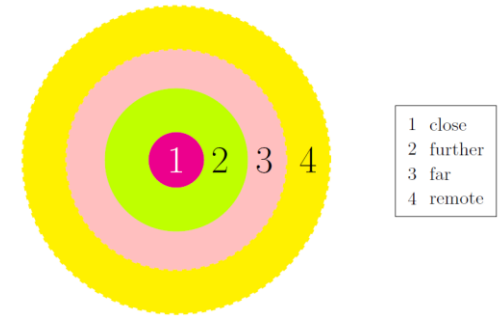
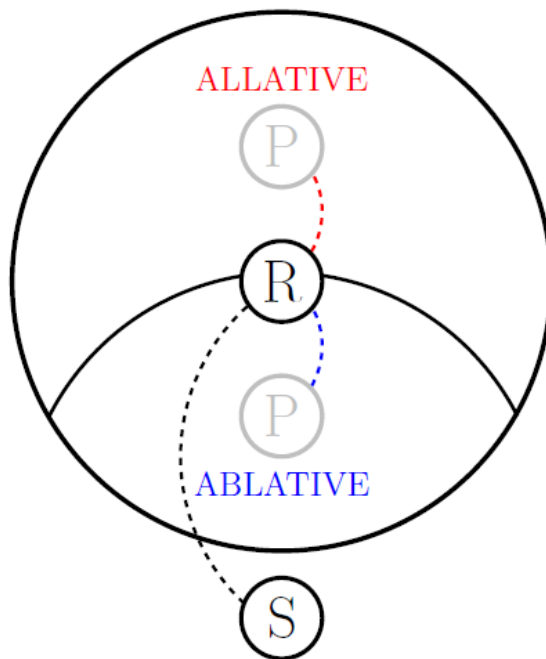

Figure 1.1: Spheres of navigated space – singular representation with one center

- Opfaassungszentrum
= Siidlungskär
- Kasusverhalten
- Richtungs- oder
Uertsverhältnisser

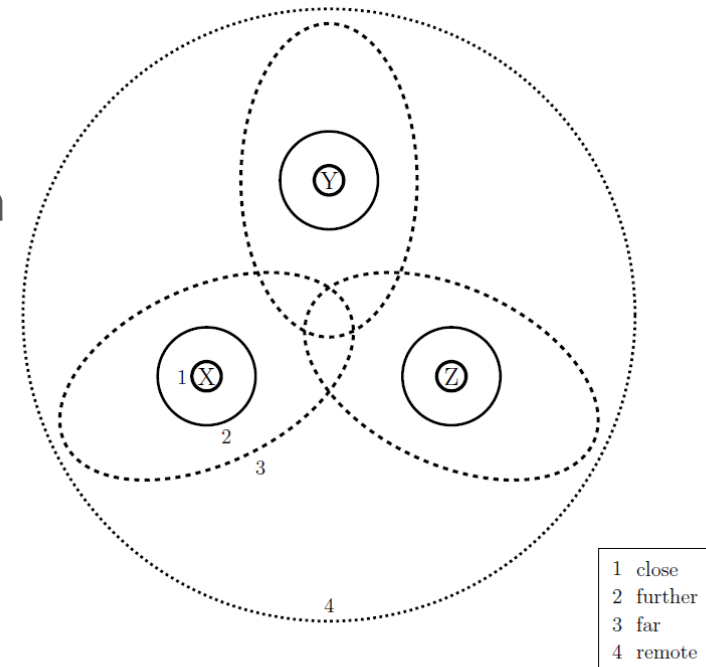

Figure 1.2: Spheres of navigated space in relation

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

100

Hausnimm

- D'**Hausnimm** si fir den Uertschär dat, wat d'Flouernimm fir d'Gewan sinn.
- relativ limitéiert (alen Duerfkär)
- onkloer Zuel
- **keng** geziilten iwwergräifend Sammlungen
 - gro Literatur
- **MEE**
 - eng Rekonstruktioun oft manner schwéier wéi bei de Flouernimm

A BUGGER oder
BEI POOS DITTCHEN oder
AN ZOVER

52, Rue des Trois Cantons
Garnich

An dësem Haus hat eisen
Pompjescorps den
10. November 1900
sain éischten Asaatz

- Den alen Uertschaftskär ass oft nach einfach ze lokaliséieren
- Bausubstanz oft nach do, wann och substantziell verännert

Strossennimm

Oft sinn Haus- a Flouernimm ee **Bennennungsmotiv**

MEE

- Diglossiesprobleem
 - offiziellen vs. lëtzebuergeschen Numm
- Keng Zentraliséiert *base de données*

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Iwwerliwwerung
 - mëndlech vs. schrëftlech
 - primär mëndlech
 - sporadesch Nennung an historeschen Dokumenter
 - Flouernimm vum 19. Jorhonnert un systematesch erfaasst
 - schrëftlech Kultur steet separat vun der mëndlecher Kultur
 - Hausnimm ni systematesch erfaasst (!)

Were sach das ein hoffman vff dem Scheitgenn
wonhafftig wehr, weysenn wir vur ein einichs-
mann (3)

Scheffen Weiszthumb der Kellerien Sannt Willibrortz
Gotzhaus zu Echternach

Weisthum von SASSENHEIM (1).**1559—1689.**

2. Weisen dasz ein gnädiger herr von S. das recht und die macht habe eine besondere heerdt mit ihrem rindviehe zu halten und den weidgang und viehtrieb mit rinderen und schaffen (wie einem hochgerichtsherren gebührt) zu fahren und zu treiben, so weith sich sassemer bahn in den gemärcken ausweiset, wie in gleichen auch zolwer bahn, ohne ver hinderung deroselben, wie von alters vorbehalten, edoch dasz in verflossener zeit keine schwein s. v. noch schaaf uff den gemeinen sassemer waldt zu Sprinckingen zu, zu treiben noch zu fahren haben, und habe nach ergangener sichel und sessel der gemeinden von S. ihr viehe alle zeit in den stoppelen den vorgang gehabt, habe auch die gemeinde hiegegen die gerechtigkeit wie von alters uff dero gnädigen herrn erbgütter nach eingethaner schaar mit ihrem viehe den weydtgang zu suchen, ausgenohmen in Tauswies so befreyet bleibet von Gertradistag bis sti. Martiny, binnent welcher zeit kein vieh der gemeinden darin zu weyden hat, dieselbe wiesz musz wehrender alsolcher zeit gestopft verbleiben oder mit plancken oder mit einem aufgeworfenen graben, wie in gleichen die wiesz bei dem hoobgarten zu Zolweren zu, ist auch befreyet bis an den graben, alwo oben drahn etliche driescher liegen, die welche mit befreyet seyndt, die Gremelwiesz obent des gärtners behausung seye auch frey, seye aber allezeit eine ausfahrt für das haus und schlosz S. dardurch gewesen.

2. Weisen dasz ein gnädiger herr von S. das recht und die macht habe eine besondere heerdt mit ihrem rindviehe zu halten und den weidgang und viehtrieb mit rinderen und schaffen (wie einem hochgerichtsherren gebührt) zu fahren und zu treiben, so weith sich sassemer bahn in den gemärcken ausweiset, wie in gleichen auch zolwer bahn, ohne ver hinderung dero selben, wie von alters vorbehalten, edoch dasz in verflossener zeit keine schwein s. v. noch schaaf uff den gemeinen sassemer waldt zu Sprinckingen zu, zu treiben noch zu fahren haben, und habe nach ergangener siehel und sessel der gemeinden von S. ihr viehe alle zeit in den stoppelen den vorgang gehabt, habe auch die gemeinde hiegegen die gerechtigkeit wie von alters uff dero gnädigen herrn erbgütter nach eingethaner schaar mit ihrem viehe den weydtgang zu suchen, ausgenommen in Tapeswies so befreyet bleibt von Gertrudistag bis sti. Martiny, binnent welcher zeit kein vieh der gemeinden darin zu weyden hat, dieselbe wiesz musz wehrender alsolcher zeit gestopft verbleiben oder mit plancken oder mit einem aufgeworfenen graben, wie in gleichen die wiesz bei dem hoohgarten zu Zolweren zu

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Haus- a Flouernimm als sproochlecht Mierkmol
- konservéire Sproochkultur a –benotzung
 - zu engem gewësse Grad
 - Hausnimm tendenziell manner al, bzw. méi séierem Wandel ënnerleeën
 - Flouernimm relativ archaesch an archivéierend
 - verschidden Nimm weisen nach op eng vir-Germanesch Besiddlung hin (och bei munchen Uertschaftsnimm)
 - trotzdem lieweg an aktiv
 - Kreéierung vun neien Nimm
 - fir d'Land am Allgemengen
 - oder a Mikrostrukturen
- Haus- a Flouernimm verbannen dat Lokaalt mat deem Sproochlechen !!
 - immanent Bannung vu Sprooch u Plaz !!

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Siicht op d'Lokalgeschicht
 - Mikroperspektiv
 - Benotzung vun engem Numm op enger spezifescher Platz fir eng spezifesch mikroregional Kultur
 - détailléiert Ekologiesgeschicht
 - Flouernimm ginn Indicen op Landnotzung an *terraforming*
 - punktuell Sozialgeschicht
 - Hausnimm ginn Abléck a sozio-ökonomesch Strukturen innerhalb vun engem Duerf
 - gewerblech Strukturen (Schmatt, Epicerie, etc.)
 - sozial Strukturen (Schoulen etc.)
 - Flouernimm ginn Abléck a ländlech Sozialverhältnisser
 - Lännereien, déi der Obregkeet virbehale waren
 - entweder fir den Ubau oder wéint dem Zëns
 - Allmende / sozialen Agrikultur

Wat maachen Haus- a Flouernimm zum Kulturierwen?

- Siicht op d'Lokalgeschicht
 - Makroperspektiv
 - vill Mikroperspektiven ginn eng Makroperspektiv
 - aus eenzele lokalen Evenementer kann een allgemeng Schlëss zéien
 - → Siidlungsgeschicht
 - Flouernimm weisen op eng méi kleng fläheg Besiddlung
 - méi Siddlungen, awer méi kuerz Weeër
 - Hausnimm weisen eis Duerfstrukturen
 - → Agrargeschicht
 - Abléck an d'Urbarmaachung vum Land
 - Abléck an d'Benotzung vu Kulturplanzen
 - → Sozialgeschicht
 - Landofhängekeet an Fräiland
 - → Identitéitsgeschicht
 - Nimm als Identitéitsmarker, lokal an national

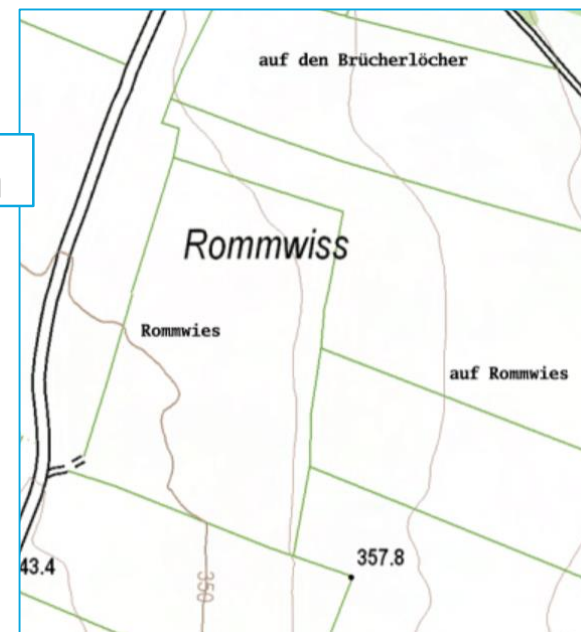
Betebuerg

Dippech

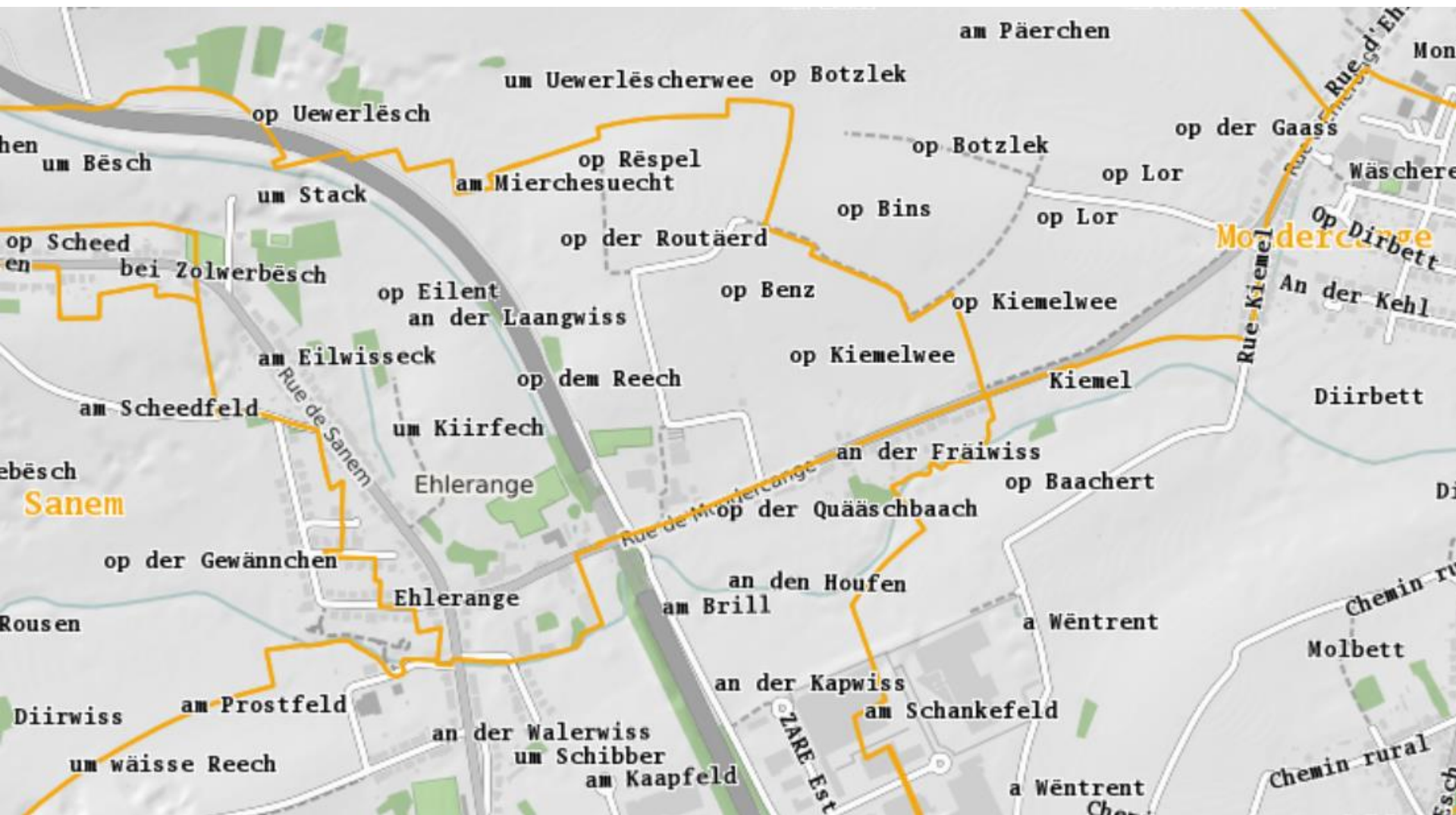
Tënten

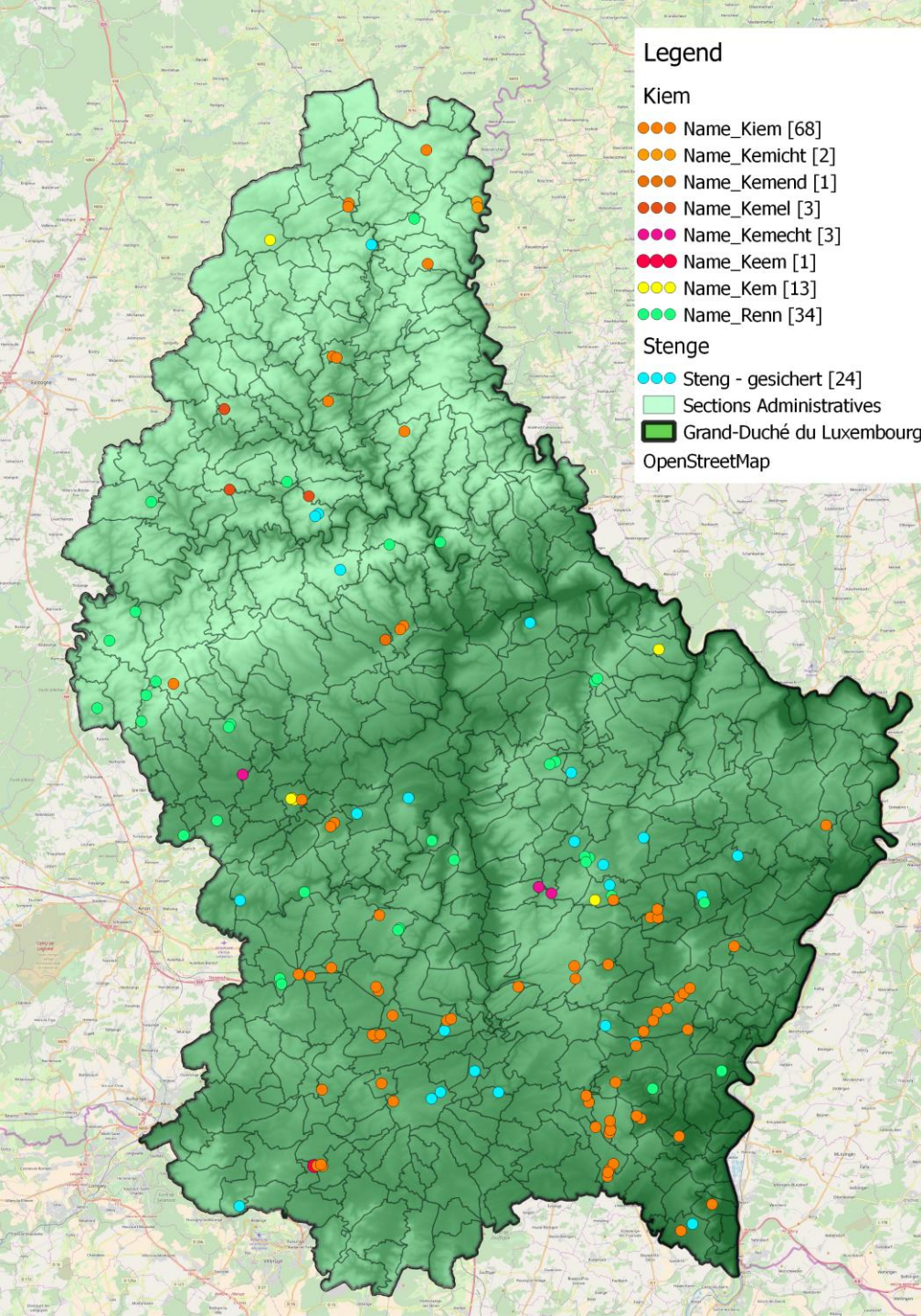

EII

Op Kiemelwee - Éileréng

Alter vun de Flouernimm

Bsp. Réimerstroossen

Nimm als Evidenz fir
Réimerstroossen

Nimm an **orange**, **rout**, **guel** a
mauve vun Vlat. **camina*
(Gall. **cam-ano* < *cing* 'goen')

Nimm a **gréng** mam Topos
“*Schnellstrooss*”, Germanesch
Etymologie, bezeechent
warscheinlech eng spéider
Period

Nimm a **blo**, Germanesch
Etymologie, Nimm déi op
Stroossen aus Steen hindeiten

Nimm als Identitéit

En anert Thema, dat ville Leit um Häerz läit, ass d'Visibilitéit vum Lëtzebuergeschen. Dobäi ginn déi ëffentlech Beschëlderungen an och d'Flouernimm viséiert, den Asaz vum Lëtzebuergeschen an de Medien. Heefeg gouf festgestallt, datt een op Tëlee a Radio kee „gutt a richtig“ Lëtzebuergesch héiert. Doduerch kréichen d'Nolauschterer dann e schlecht Virbild. Ausserdeem gouf bedauert, datt et net méi Sendungen iwwer d'Lëtzebuurger Sprooch ginn.

E liewegt Element

e liewegt Element

○ nei Stroossennimm

Changement des adresses - Commune de Wincrange

Localité	CPL	Rue	No	bis	Nouv. CPL	Nouv. Rue	Nouv. No
Boxhorn	9741	Maison	1	A	9742	Om Gisel	34
Boxhorn	9741	Maison	1		9742	Om Gisel	41
Boxhorn	9741	Maison	2		9742	Om Gisel	39
Boxhorn	9741	Maison	5		9742	Om Gisel	26
Boxhorn	9741	Maison	6		9742	Om Gisel	27
Boxhorn	9741	Maison	7		9742	Om Gisel	20
Boxhorn	9741	Maison	8		9742	Om Gisel	23
Boxhorn	9741	Maison	9		9742	Om Gisel	17
Boxhorn	9741	Maison	10		9742	Om Gisel	6
Boxhorn	9741	Maison	11		9742	Om Gisel	7
Boxhorn	9741	Maison	12		9742	Om Gisel	3
Boxhorn	9741	Maison	13		9742	Om Gisel	2
Boxhorn	9741	Maison	14		9742	Hauptstrooss	25
Boxhorn	9741	Maison	15		9742	Hauptstrooss	26
Boxhorn	9741	Maison	16		9742	Hauptstrooss	24
Boxhorn	9741	Maison	17		9742	Hauptstrooss	22
Boxhorn	9741	Maison	18		9742	Hauptstrooss	18
Boxhorn	9741	Maison	19		9742	Hauptstrooss	12
Boxhorn	9741	Maison	21		9742	An de Pétzen	3
Boxhorn	9741	Maison	23	A	9742	An de Pétzen	4
Boxhorn	9741	Maison	23		9742	An de Pétzen	4
Boxhorn	9741	Maison	24		9742	An de Pétzen	19
Boxhorn	9741	Maison	24	A	9742	An de Pétzen	21
Boxhorn	9741	Maison	24	B	9742	An de Pétzen	23
Boxhorn	9741	Maison	25	B	9742	An de Pétzen	14
Boxhorn	9741	Maison	25	C	9742	An de Pétzen	16
Boxhorn	9741	Maison	25		9742	An de Pétzen	10
Boxhorn	9741	Maison	25	D	9742	An de Pétzen	18
Boxhorn	9741	Maison	26		9742	Am Eck	2
Boxhorn	9741	maison	28		9742	Am Eck	8
Boxhorn	9741	Maison	29	A	9742	Am Eck	12
Boxhorn	9741	Maison	29		9742	Am Eck	5
Boxhorn	9741	maison	30		9742	Am Eck	15
Boxhorn	9742	Maison	31		9742	Am Eck	19
Boxhorn	9742	Maison	32		9742	Am Eck	14
Boxhorn	9742	Maison	33		9742	Am Eck	20
Boxhorn	9742	Maison	34		9742	Am Eck	24
Boxhorn	9742	Maison	35		9742	Am Eck	26
Boxhorn	9742	Maison	37		9742	Am Eck	40
Boxhorn	9742	Maison	38		9742	Am Eck	41
Boxhorn	9742	Maison	41		9742	Am Eck	44
Boxhorn	9742	Maison	42		9742	Am Eck	54

e liewegt Element

JOURNAL OFFICIEL

DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

MÉMORIAL B

N° 3021 du 13 octobre 2017

Règlement communal - Roeser

Règlement de police relatif à l'espace de loisir et de détente au lieu-dit « Bakerey » à Crauthem.

En séance du 13 juillet 2017, le conseil communal de Roeser a édicté un règlement de police relatif à l'espace de loisir et de détente au lieu-dit « Bakerey » à Crauthem.

Ledit règlement a été publié en due forme.

- d'Flouernimm ware fréier rechtsbannend
- d'Traditioun ass nach do

JOURNAL OFFICIEL

DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

MÉMORIAL B

N° 1364 du 9 mai 2018

Règlement communal - Commune de Goesdorf

Modification du plan d'aménagement général de Goesdorf au lieu-dit « Weltzerwee » à Dahl et au lieu-dit « Kautebacherwee » à Nocher présentée par les autorités communales de Goesdorf.

En sa séance du 8 décembre 2017 le conseil communal de Goesdorf a pris une délibération portant adoption d'une modification du plan d'aménagement général de Goesdorf au lieu-dit « Weltzerwee » à Dahl et au lieu-dit « Kautebacherwee » à Nocher présentée par les autorités communales de Goesdorf.

Ladite délibération a été approuvée par le Ministre de l'Intérieur en date du 9 août 2017 et a été publiée en due forme.

B 3021 - 1

e liewegt Element

Haus zu Pëntsches mat
Opdrock vum
alen Hausnumm

Bäertref

Institutionen

<i>Institution</i>	<i>Sub-Institution</i>	<i>Wisou</i>
<i>Kulturministère</i>	Centre national de recherche archéologique	Analys vu Flouernimm, déi op archeologesche Befond weisen
	Centre national de littérature	Bibliothéik
	Bibliothèque nationale	Bibliothéik an Archivalien
	Archives nationales	Archivalien
	Centre national d'audiovisuel	Mëndlecht Archiv
<i>Educatiounsministère</i>	Zentrum fir d'Lëtzebuerger Sprooch (mam Kommissär fir d'Lëtzebuerger Sprooch)	Encadrement vum Grupp, deen sech ëm d'Haus- a Flouernimm bekëmmert
	LOD	Berodung Dictionnaire
<i>Ministère de l'Environnement, du Climat et du Développement durable</i>		Ekologiesgeschicht, nohaltegen Ëmgang mat der Natur
<i>Ministère fir Mobilitéit an ëffentlech Aarbechten</i>	Transport (an eventuell Bâtiments publics)	Duerstellung vun de Flouernimm am ëffentleche Raum

Institutionen

*Administration du Cadastre
et de la Topographie*

Ministère de l'Économie

Ministère de l'Intérieur

*Ministère des affaires
étrangères et européennes*

Institut Grand-Ducal

Universitéit Lëtzebuerg

Département de Cartographie,
Département de la Topographie

Tourismus

Gemengen

Section Linguistique, Ethnologie
et Onomastique

Institut fir Lëtzebuenger
Sprooch- a
Literaturwëssenschaft /
Histoireschen Institut

Archivalien, Duerstellung vun de
Flouernimm am öffentleche
Raum, *geoportail.lu*, Austausch

Duerstellung vun de
Flouernimm am öffentleche
Raum

Stroossennimm an alle Forme
vun Haus- a Flouernimm,
Austausch

Kontakt an Austausch UNO an
UNESCO

Fuerschung, Erhalt a Förderung
vun den Nimm

Fuerschung

Wat muss gemaach ginn?

- Komplette Bestandsopnam !
 - leider lästeg
 - mee viles ass gemaach ☺
- Komplette archivalesch Donnéeën

DATEBASIS – Wat Méi?

- Ganz Archivbestänn vun den ANLux
 - Van Werveke
 - Theresianeschen Kadaster
 - eenzel Akten
- Diözesan Archiv
 - eenzel Akten
- Landeshauptarchiv Koblenz
- Archives dioecésanes de Liège
- Bistumsarchiv Trier
- (Archiv des Volkskunde Instituts Bonn? -> Bach'sche Sammlung)

Wat muss gemaach ginn?

- Komplette Bestandsaufnahme !
 - leider lästig
 - mees viles ass gemaach ☺
- Komplette archivaalisch Donnéeen
- Opnam vun all deene Flouer- an Hausnumm, déi bis dato just mëndlech tradéiert goufen

D'Mëndlechkeet

- ee Kadasternumm ass net gläich e Flouernumm
- Mëndlechkeet wichteg fir:
 - déi richteg Aussprooch
 - Identitéit
 - Etymologie
 - d'Opfanne vu reng mëndlechen Nimm
 - leider laangwiereg
 - kann net a menger Dissertatioun gemaach ginn (Zäitproblem)
 - Resultater oft moer, mee wichteg
- Wéi?
 - Involvéiere vum Public
 - op d'Plaz goen
 - online crowd sourcing
 - richteg dokumentéieren !!

Wat muss gemaach ginn?

- Komplette Bestandsaufnahme !
 - leider lästig
 - mees viles ass gemaach ☺
- Komplette archivaalisch Donnéeën
- Opnam vun all deene Flouer- an Hausnumm déi bis dato just mëndlech tradéiert goufen
- Donnéeën dem Public zur Verfügung stellen

○ De Public soll an alle Stufen abezuginn

- Sammele vun Daten
- Opschaffe vun Daten
 - Bsp. ANLux
- Duerstelle vun Daten

A SCHRÄINESCH oder
A CORNETTS

53, Rue de l'École
Garnich

Vun 1710 bis 1861 war eng Famill
Cornette Besëtzer. Si sin duerno an
d'Haus Quintus ëmgezunn.
"A Schräinesch" kënn vum Beruff.

○ SAMMLUNG

- Pub Hopping
- crowd sourcing
 - online
 - APP

○ OPSCHAFFEN

- Accès op réi Donnéeën
- Kontroll muss gewärleescht ginn
- Traçabilitéit muss gewärleescht ginn

○ DUERSTELLUNG

- Traditionellt Namenbuch
- Online Atlas
- am öffentleche Raum
 - in reality
 - in AR
- VR Rekonstruktioun

Fiels

Fiels

An dann?

- International Kooperatioun
 - wëssenschaftlechen, politeschen a soziokulturellen Niveau
 - Dräi Sphären
 - Groussregioun
 - Belsch (Areler Géigend an Neibelgen)
 - Frankräich (francique mosellan)
 - Däitschland (Bitburg-Prüm)
 - International Kooperatioun
 - aner Regiounen a Länner mat änlechem Fokus (Däitschland -> Bayern, Schwäitz, Éisträich, England -> Cornwall, Schottland, Liechtenstein)
 - United Nations
 - UNGEGN – United Nations Group of Experts on Geographical Names

AN DANN?

- Austausch an Dialog op allen Niveauen
- Dialog am Ëmgang mat de Flouernimm
 - Fuerschung
 - Involvéierung vum Public
 - Bereetstellen un de Public

Stay connected with us!

@SamMersch

<https://github.io/sammersch>

<https://samersch.github.io>
<https://www.c2dh.uni.lu/people/sam-mersch>

LUXEMBOURG CENTRE FOR
CONTEMPORARY AND DIGITAL HISTORY

@C2DH_LU

<https://www.facebook.com/c2dh.lu/>

www.c2dh.uni.lu

- D'Handwierk zu Lëtzebuerg ass méi oder manner gutt erfuerscht, mee virun allem ass dës Fuerschung:
 - op eng relative modern Period bezunn, oder
 - räumlech gréisstendeels op d'Staadt Lëtzebuerg bezunn
- **Flouernimm kënnen:**
 - een Androck ginn iwwert d'Handwierk am ländleche Raum
 - wann iwwerhaapt, dann nëmmen eenzel Hiwesier op handwierklech Ausübung ginn
 - mee:
 - kaum Indicien op handwierklech (-sozial) Strukturen liwweren
- **D'Flouernimm representéieren Plätzen déi fir eng Grupp vu Leit, bzw. d'Allgemengheet relevant waren.**

Flouernimm ginn Indizien op:

- Kuele-Verhüttung
- Erzgewënnung
- Erzveraarbechtung
- Textil Produktioun
- Ueleg Produktioun
- Toun Veraarbechtung
- Glas Produktioun
- Rodungen a Seeën
- etc.

Mee d'Flouernimm soen eis nëtt direkt eppes doriwwer:

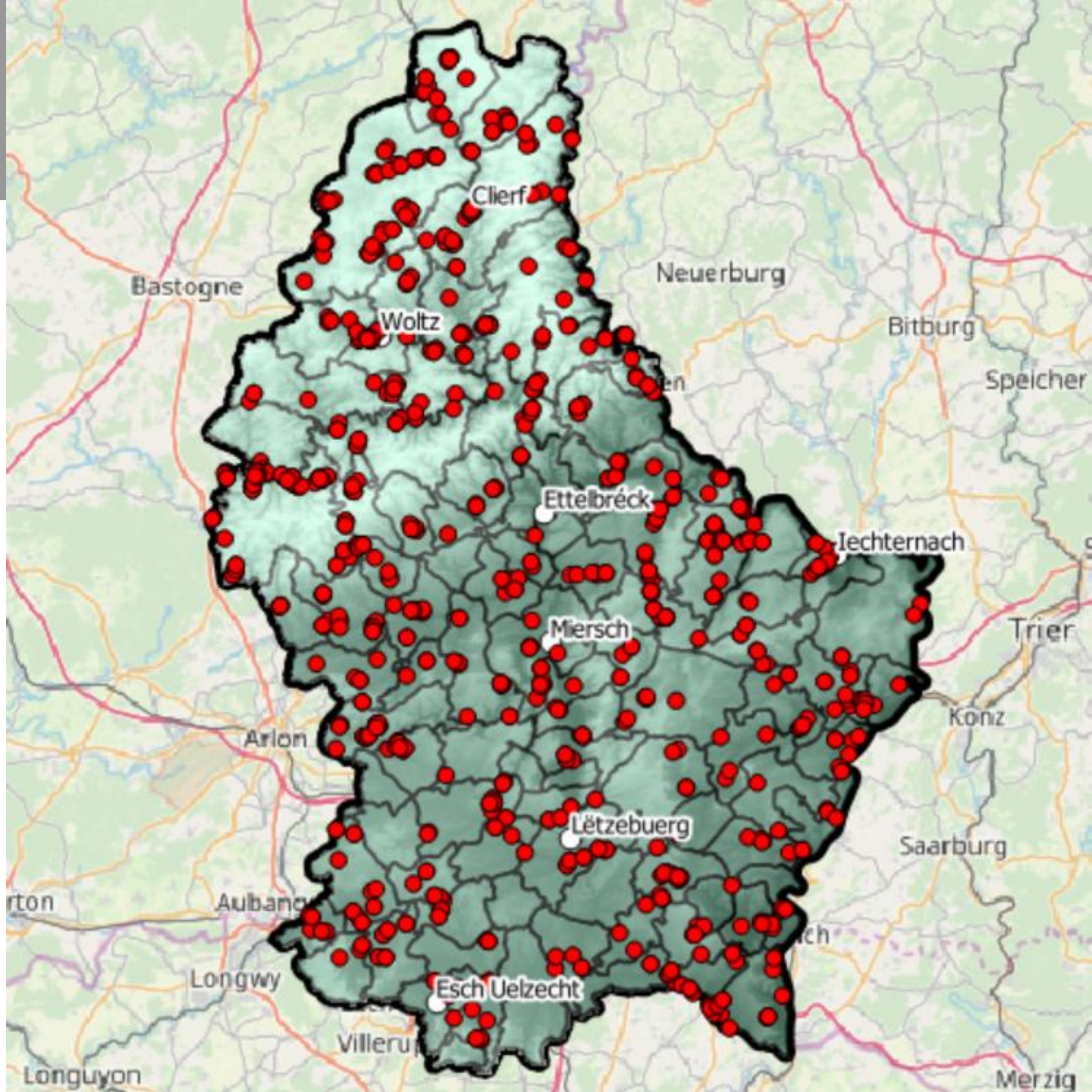
- wéi Erz gewonne ginn ass
- wéi Textil hiergestallt ginn ass
- waat fir Textil hiergestallt ginn ass
- waat fir Ueleg a woufir e produzéiert ginn ass
- wat aus dem Holz gemaach ginn ass
- etc.

D'handwierklech Produktioun op déi d'Flouernimm hiweisen ass:

- relativ rezent (kaum Flouernimm déi op eng richtig al Produktioun hiweisen)
- raimlech relativ zentral (mat Hang no Südosten)
- entweder sou allgemeng noutwänneg (a relevant) dat se bal iwwerall gemaach ginn ass; **oder**:
- relativ spezialiséiert an domadden och regional kaum verbreet.

Handwerk

All Millen

Handwierk

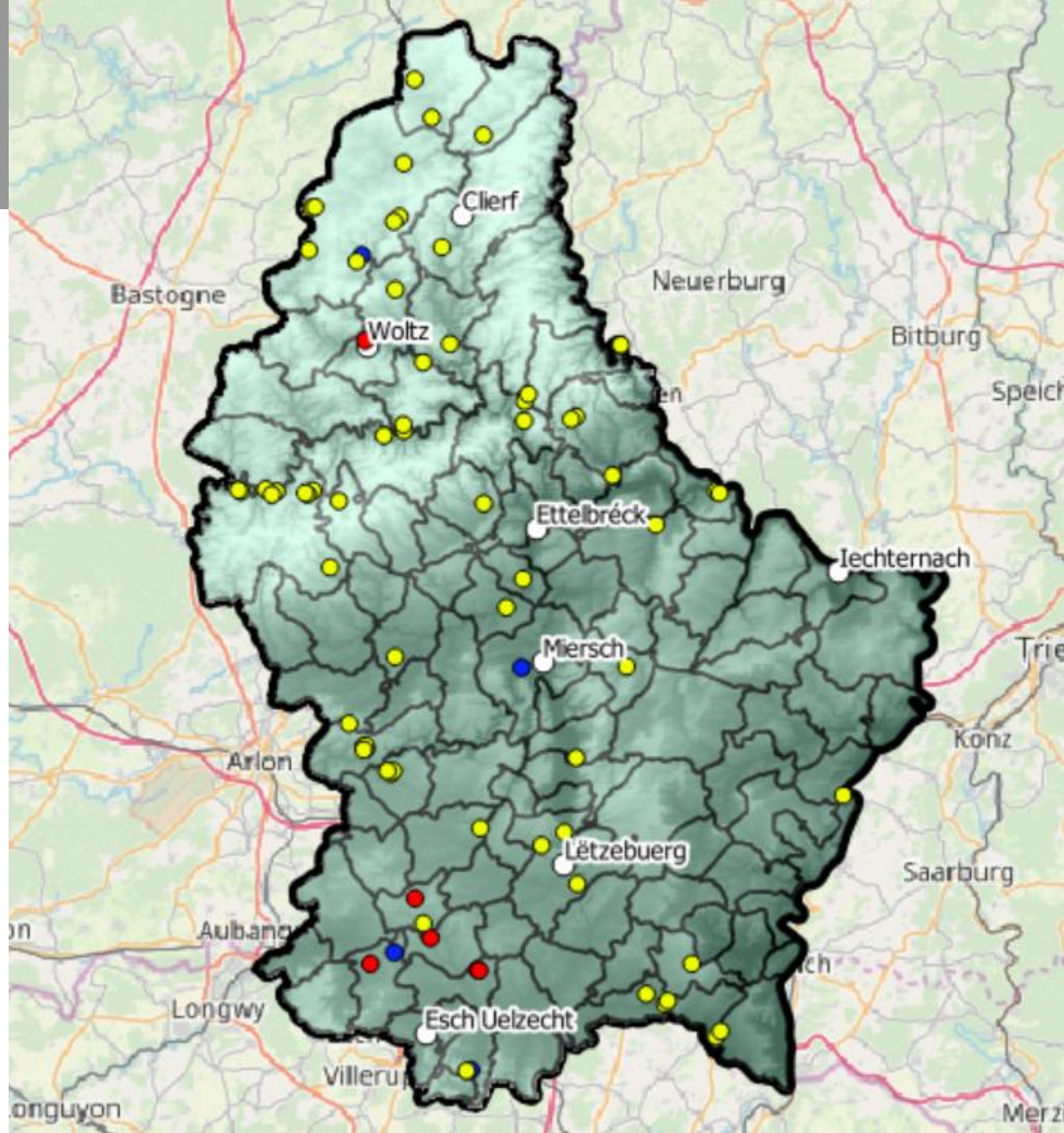
Indicen fir Wandmillen:

Flouernimm:

Wandmillen (rout)

Millegéier (blo)

Millebierg (giel)

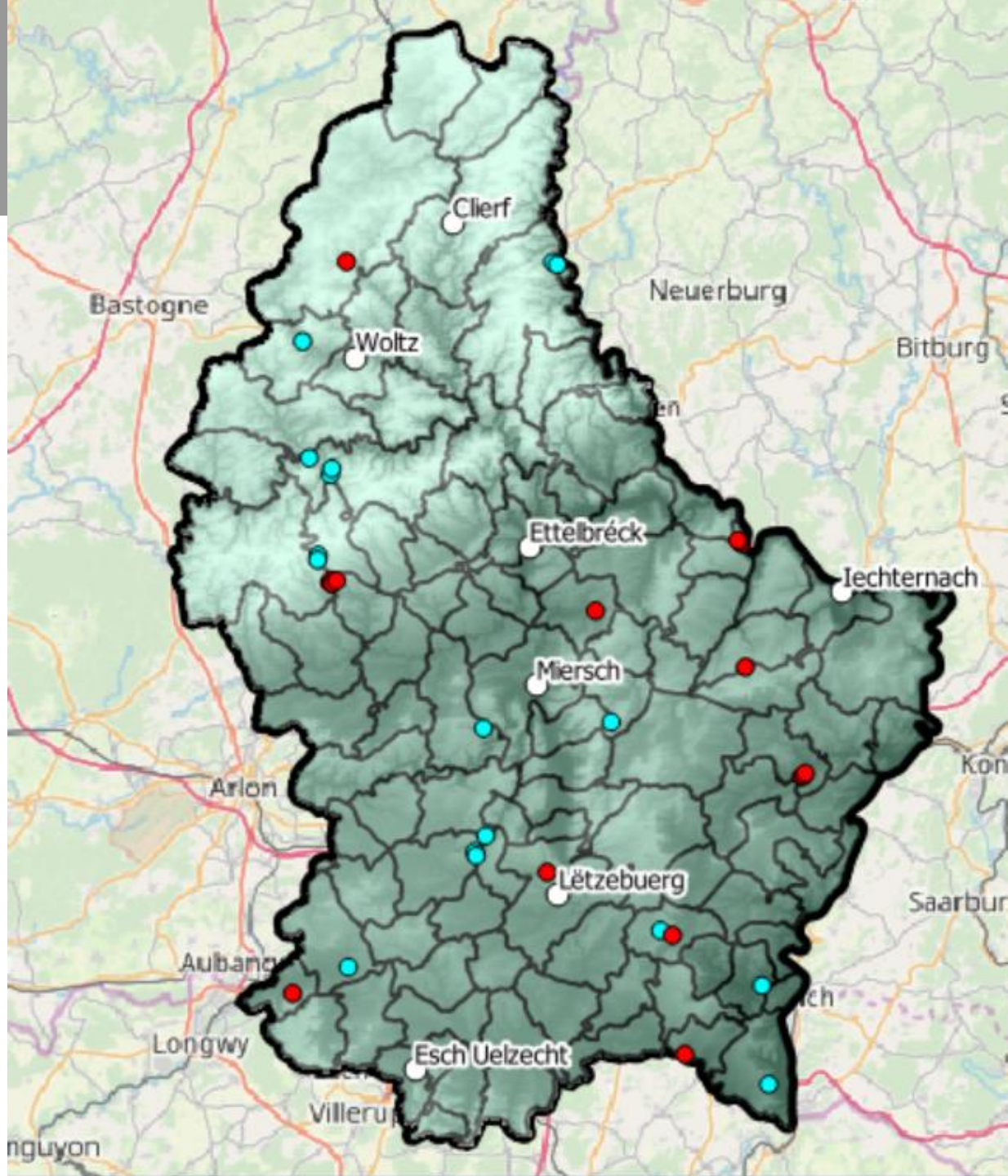

Handwierk

Indicen op Waassermillen:

Millebaach (rout)

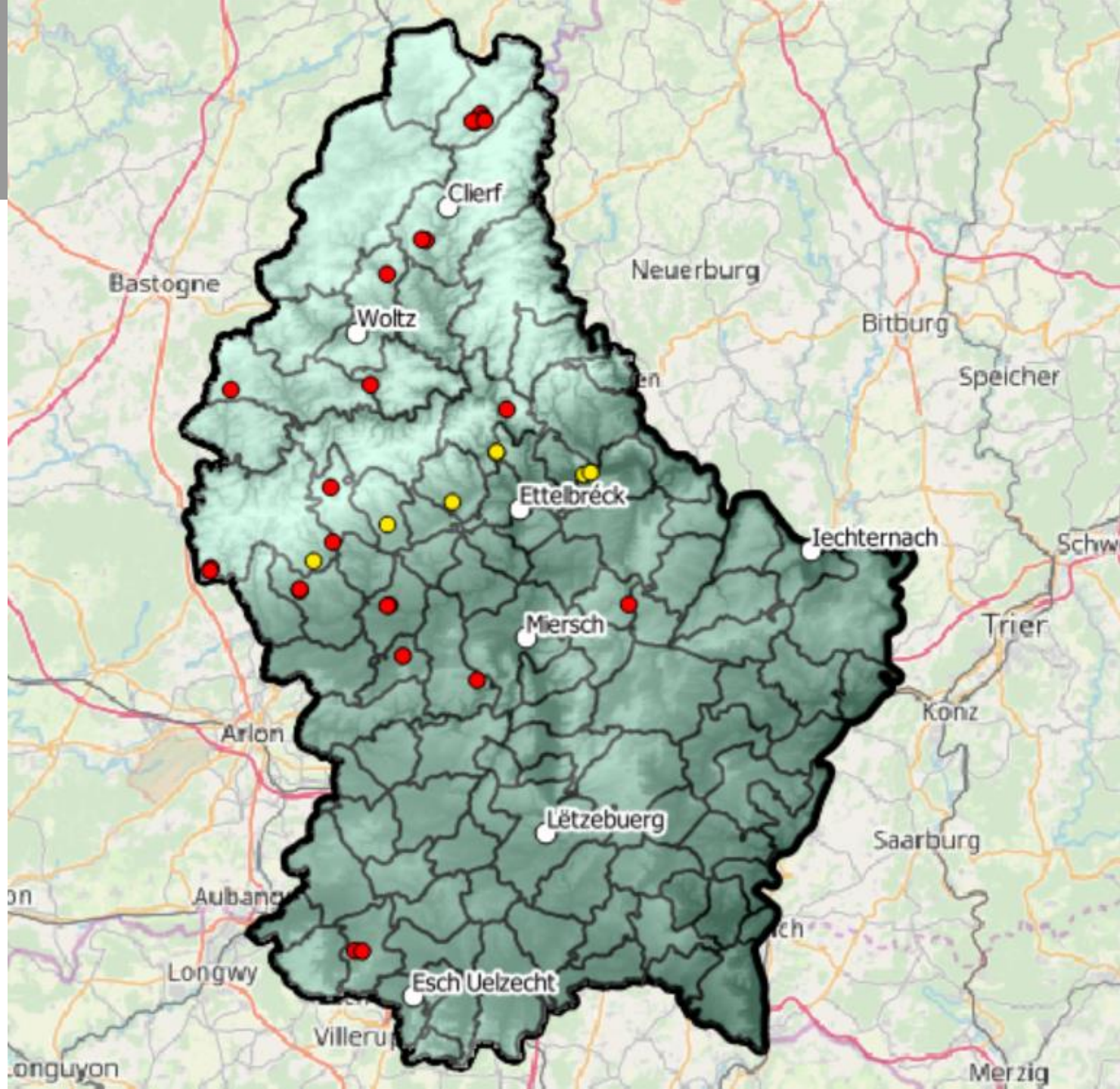
Millegrieht (blo)

Handwierk

Millebëscher (roude)

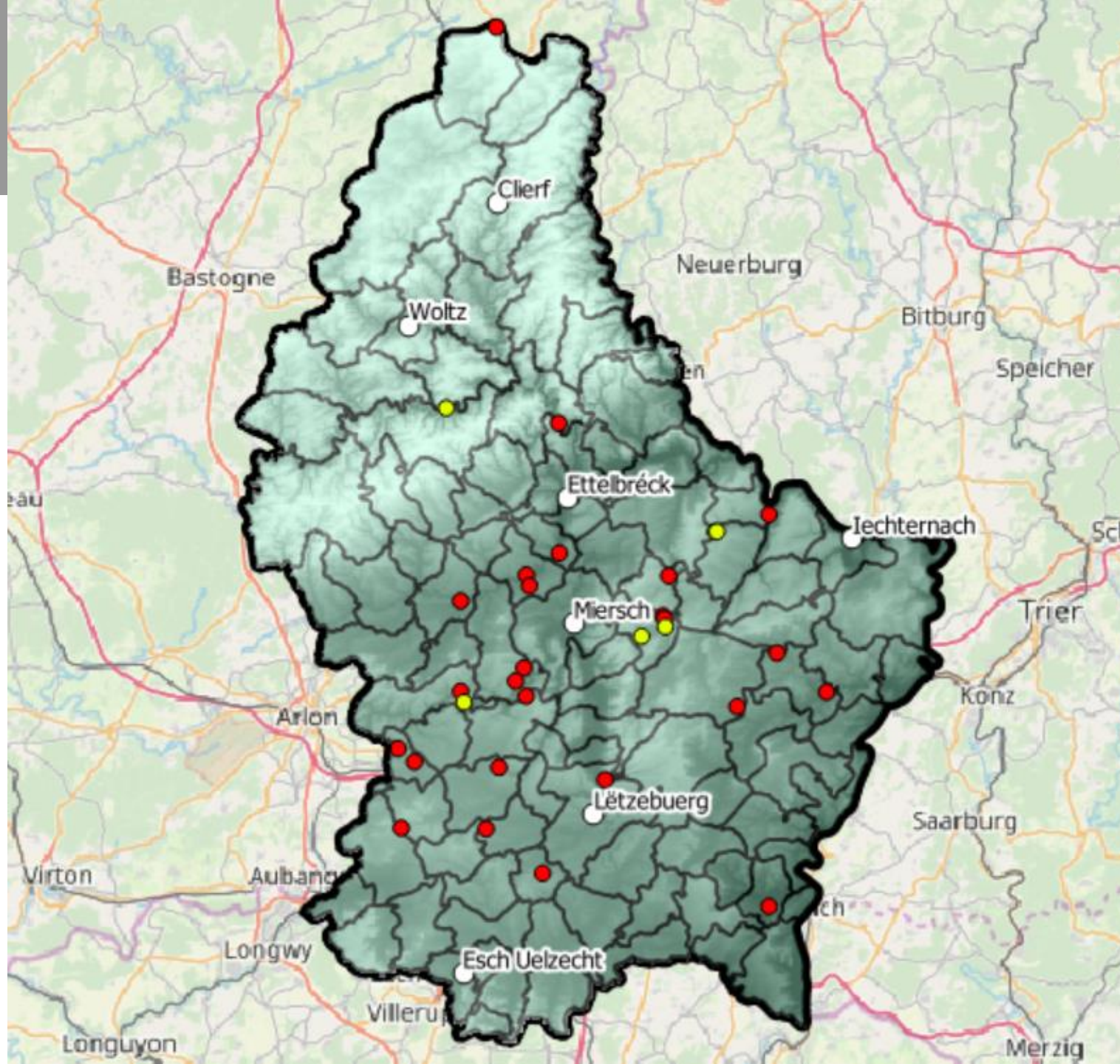
Loumillen (gël)

Handwierk

Schmelz (giel)

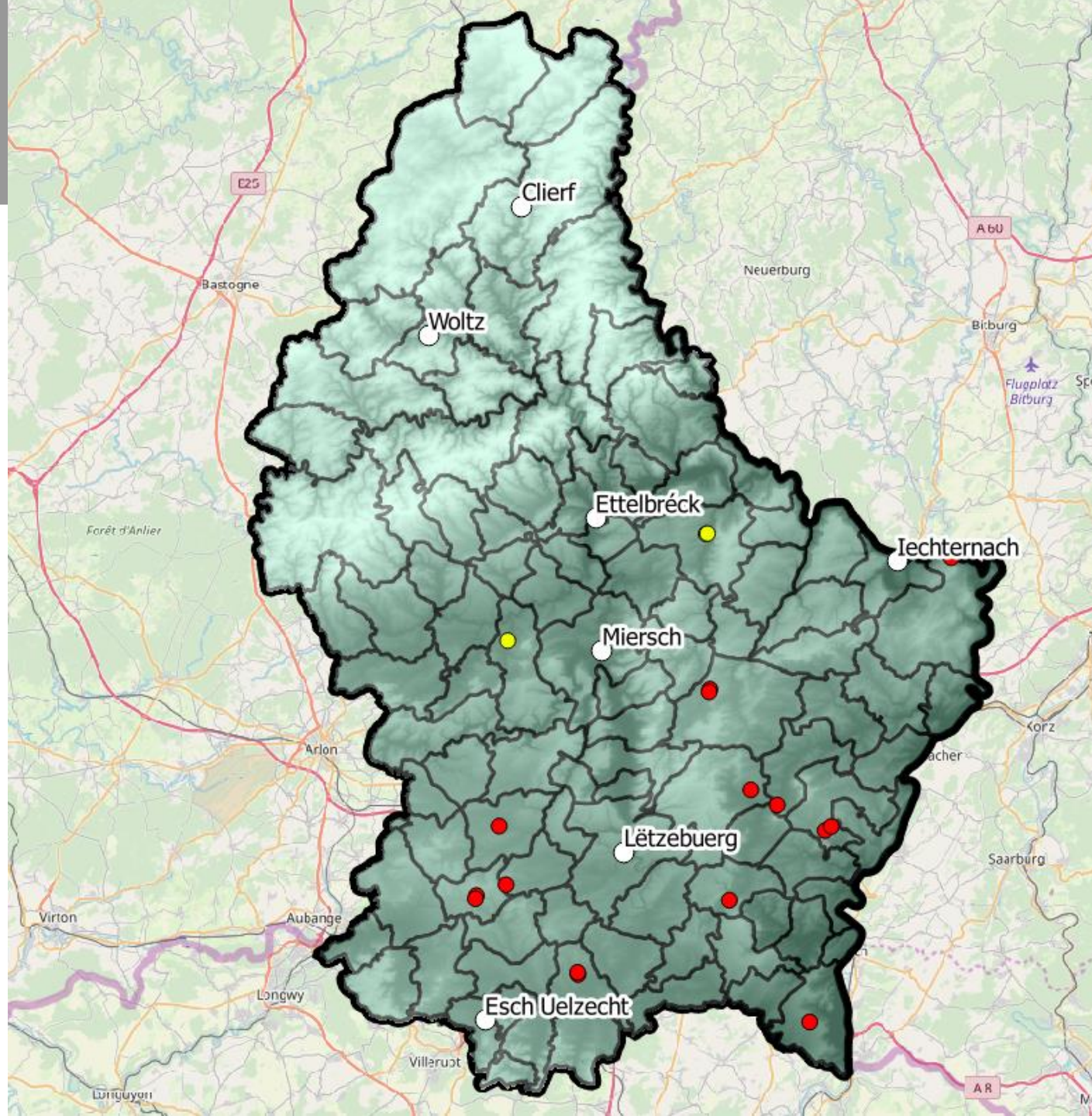
Schmëtt (rout)

Handwierk

Hanf (giel)

Flues (rout)

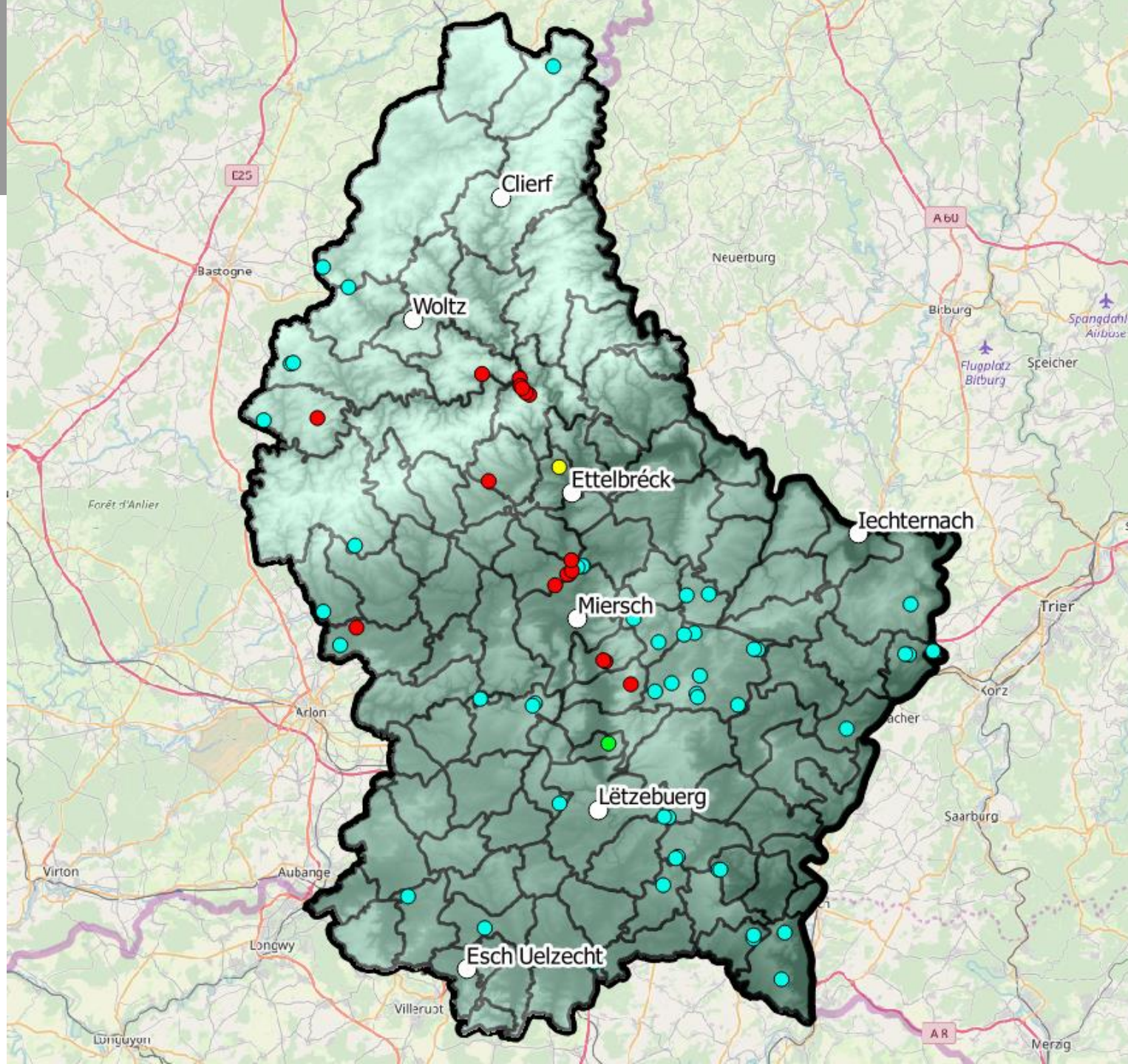
Handwierk

Rost (rout)

Huer (blo)

Breech (giel)

Bleech (gréng)

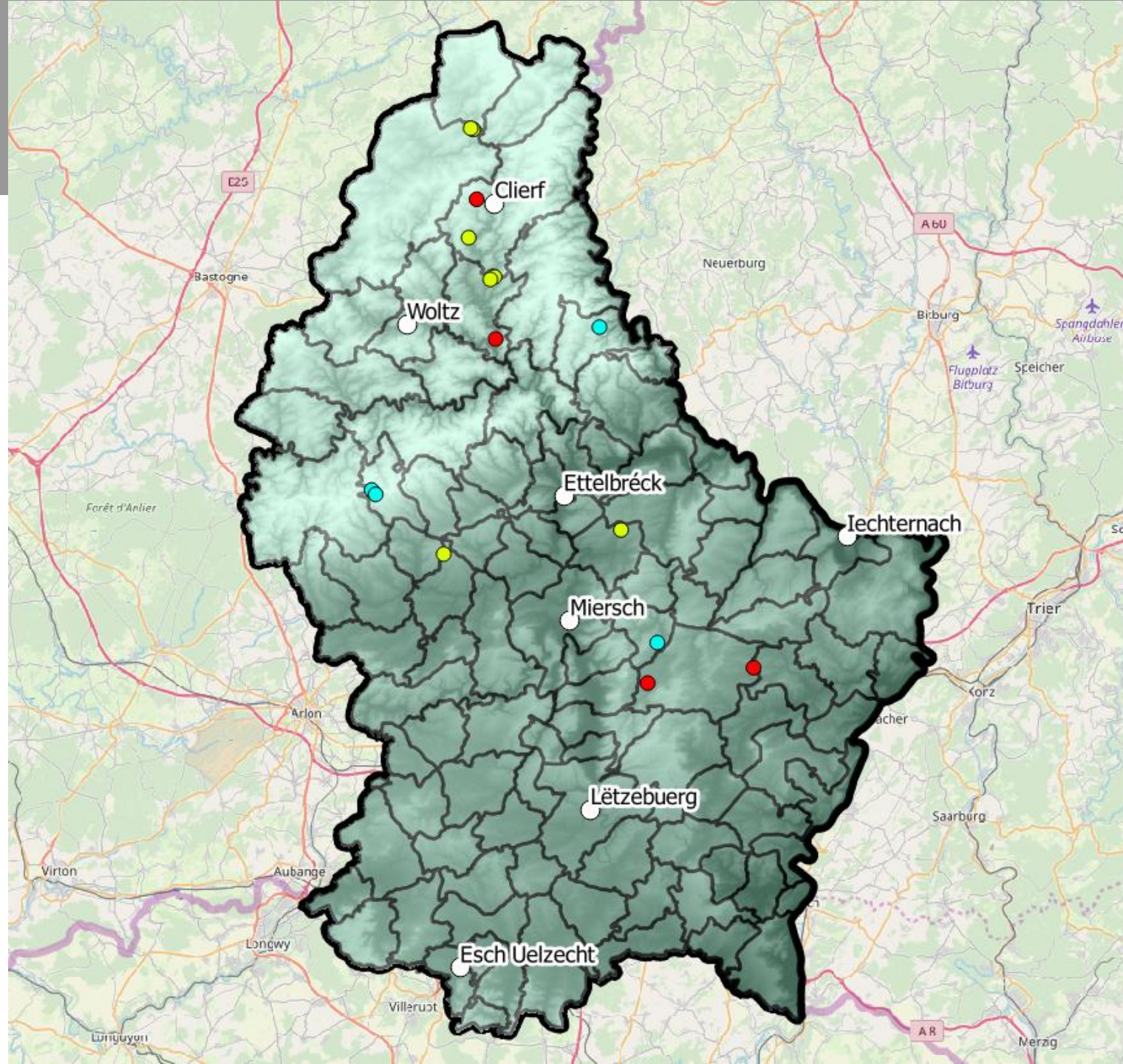

Handwierk

wewesch (guel)

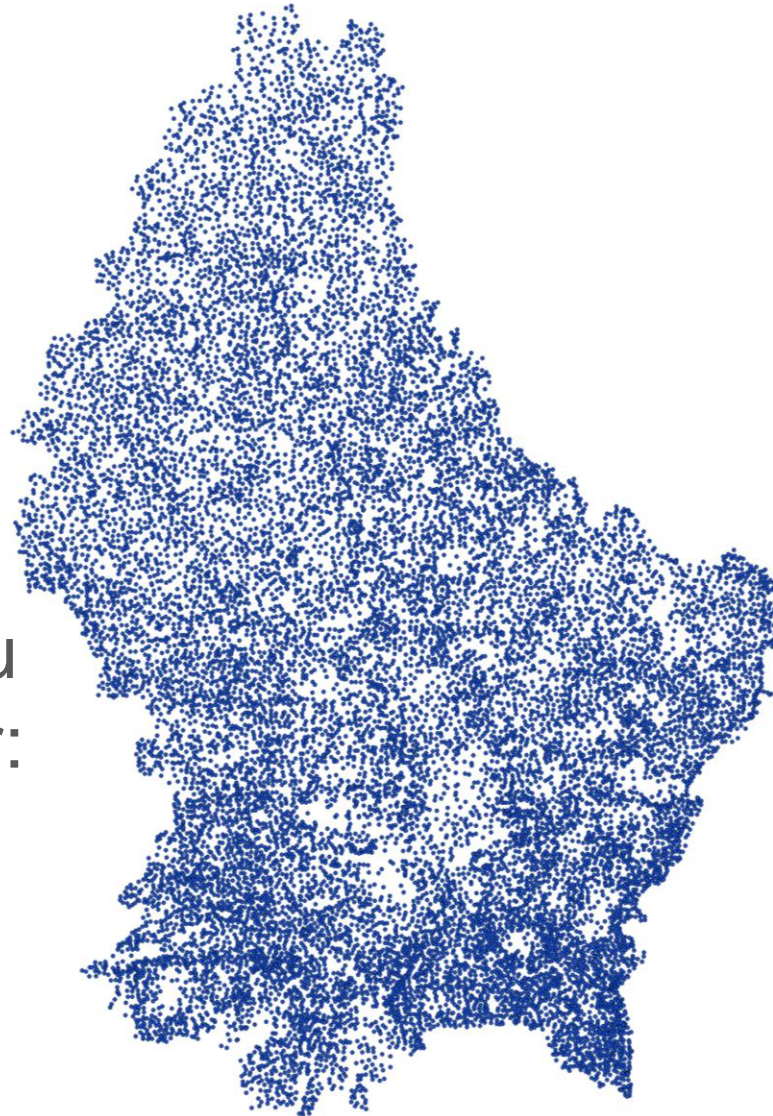
duer (blo)

spréit (rout)

Flouernimm fier d' Sproochgeschicht

- d'sproochlech Reschter an de Flouernimm ginn iwwert eise Schrëftum eraus
- eng etlechen Archaismen hëllefen eis an der relative-chronologescher Agrenzung vu Sproochwandel, z. Bsp. an der:
 - Phonologie
 - Morphologie
 - Lexematik bzw. Semantik

Bsp. Uecht

Belvaux:

an der Uecht
an der Uecht

Ehlerange:

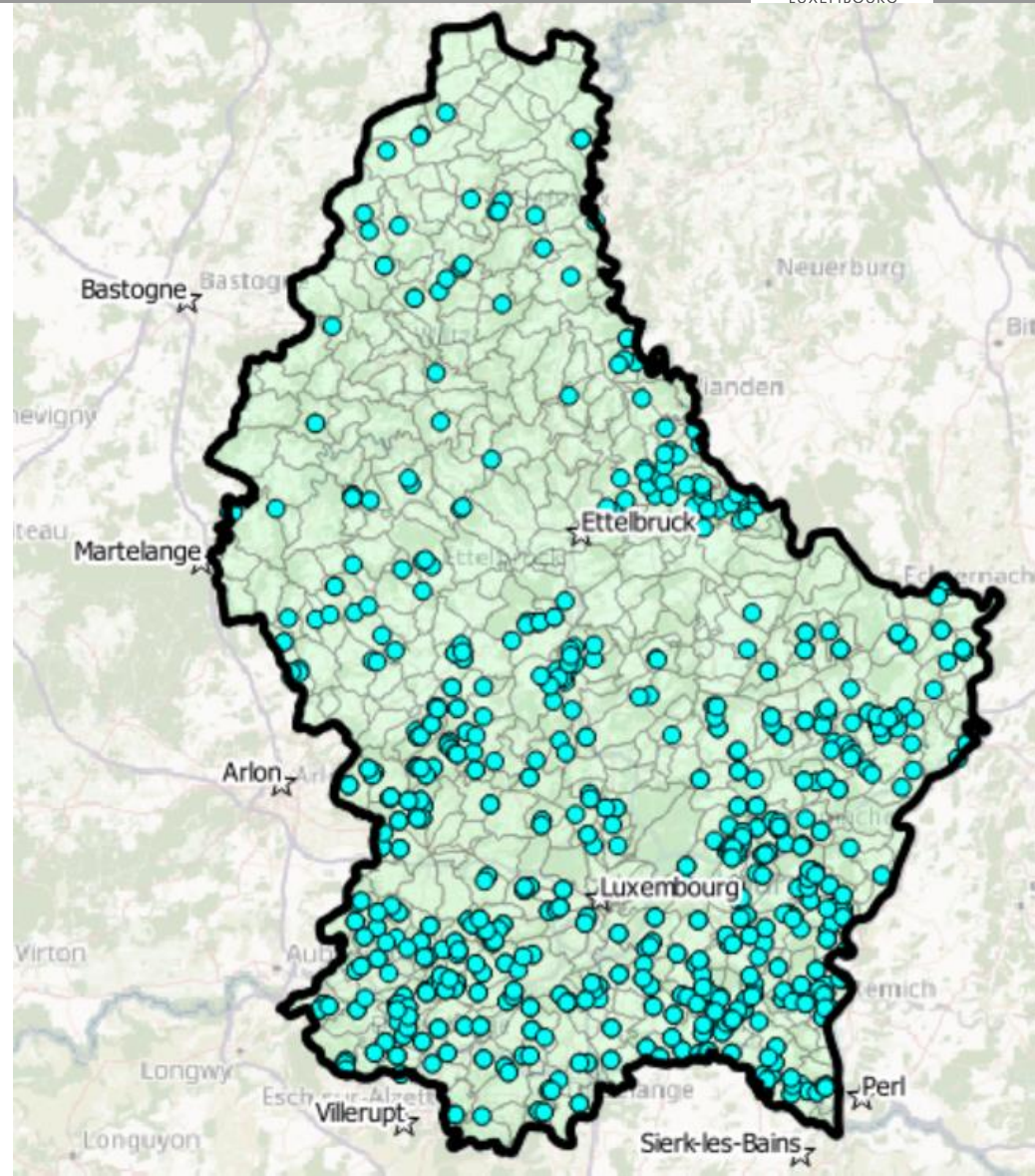
am Mierchesuecht

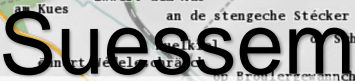
Sanem:

Taupeschuecht
op Pëlpesuecht
Uecht hannert dem Schlass
Schmaddsuecht
ënnert Roudenuecht
Roudenuecht
Rousenuecht
ënnert Roudenuecht
Wandmillenuecht

Soleuvre:

Zeedenuechtchen
Wëllenuecht
an der Uecht

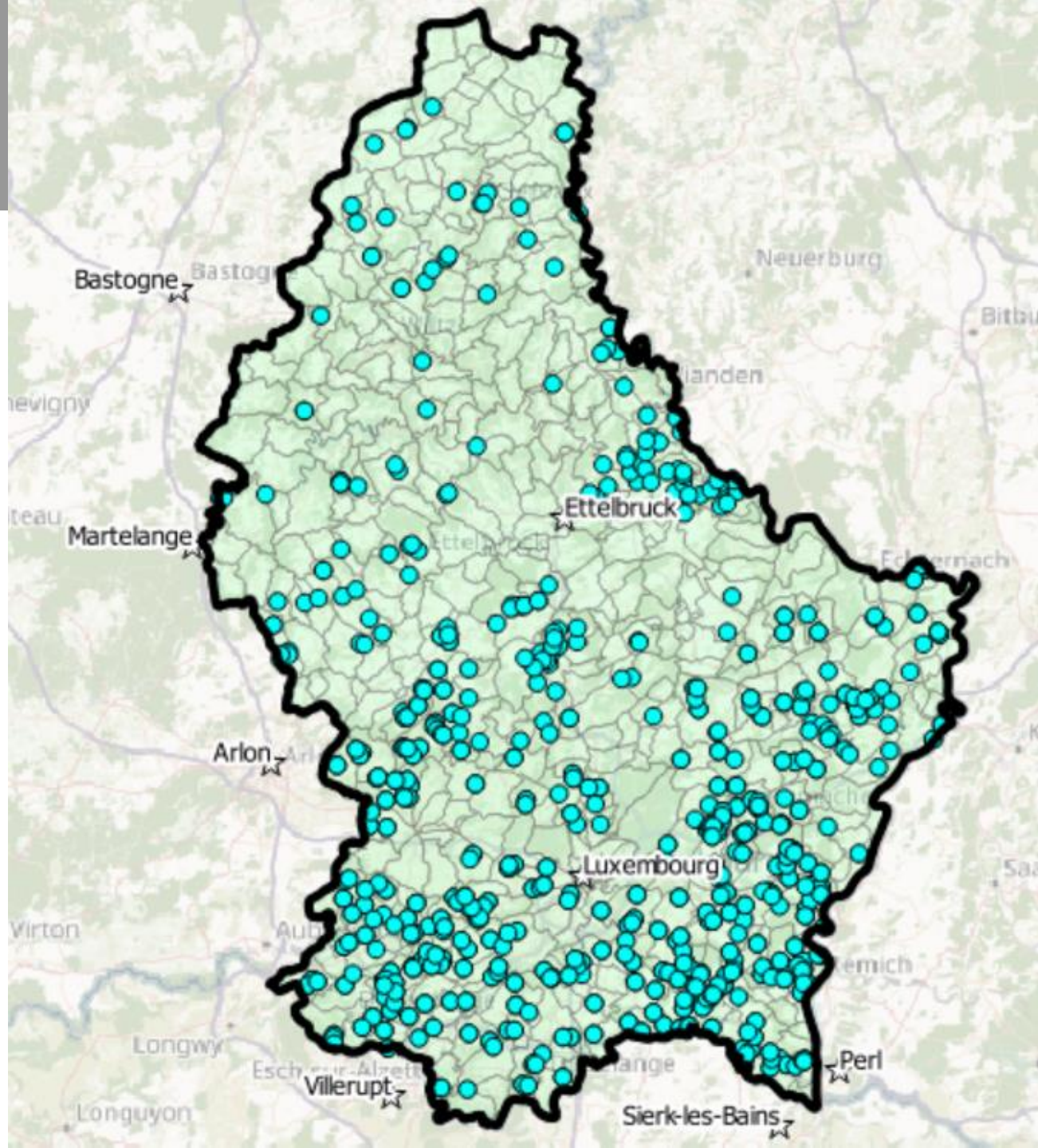

Linguistesch Originen

Bsp. Uecht

- Relativ heefeg zu Lëtzebuerg
- Regional relativ begrenzt (op d'Groussregion)
- Als Toponym zimmlech al
-> *in allen Brillen und Achten*
- Germanesch Etymologie als hënneschten Deel
- Bezeechent awer schon am Mëttelalter déi besser Stécker Land (Weidland)

Linguistesch Originen

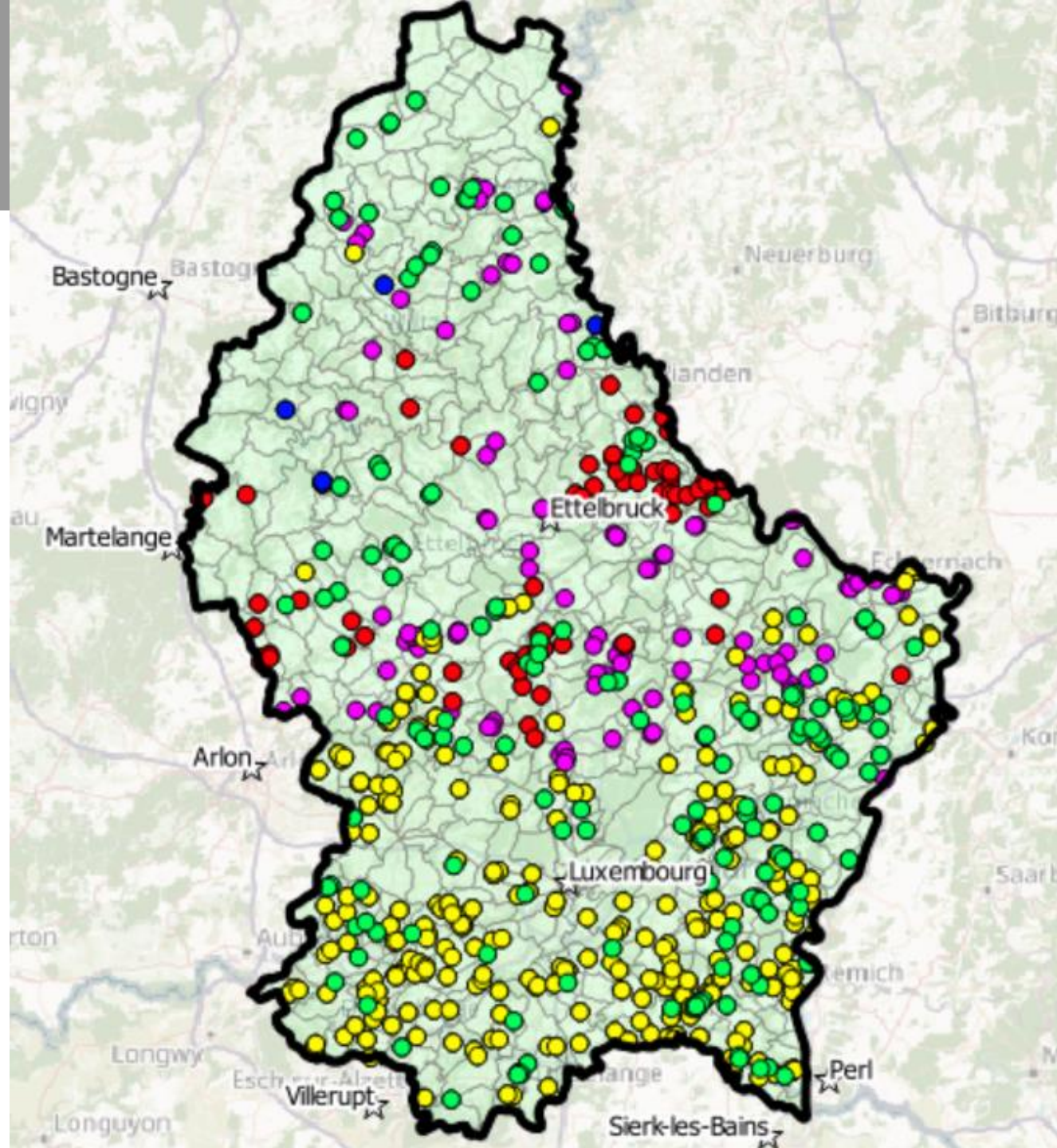
Bsp. Uecht

Uecht (**giel**)

leecht(chen)
(**gréng**)

Acht (**mauve**)

Oicht (**roud**)

Linguistesch Originen

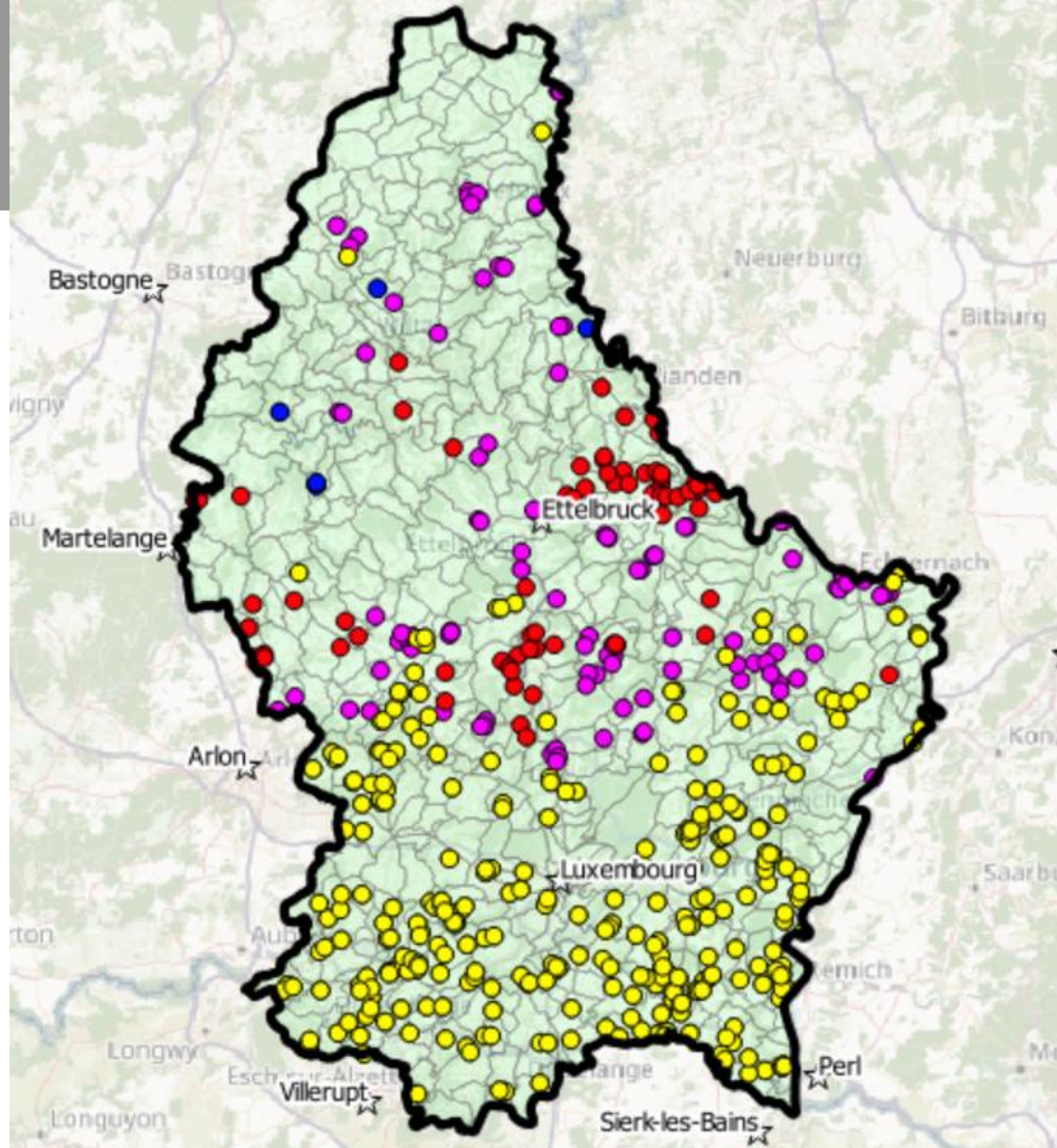
Bsp. Uecht

Uecht (**giel**)

leucht(chen)
(gréng)

Acht (**mauve**)

Oicht (**roud**)

Linguistesch Originen

Bsp. Uecht

apt

> acht

> âcht

> uacht

> uecht

Al Englesch *æfterra*

Al Islännesch *eptri*

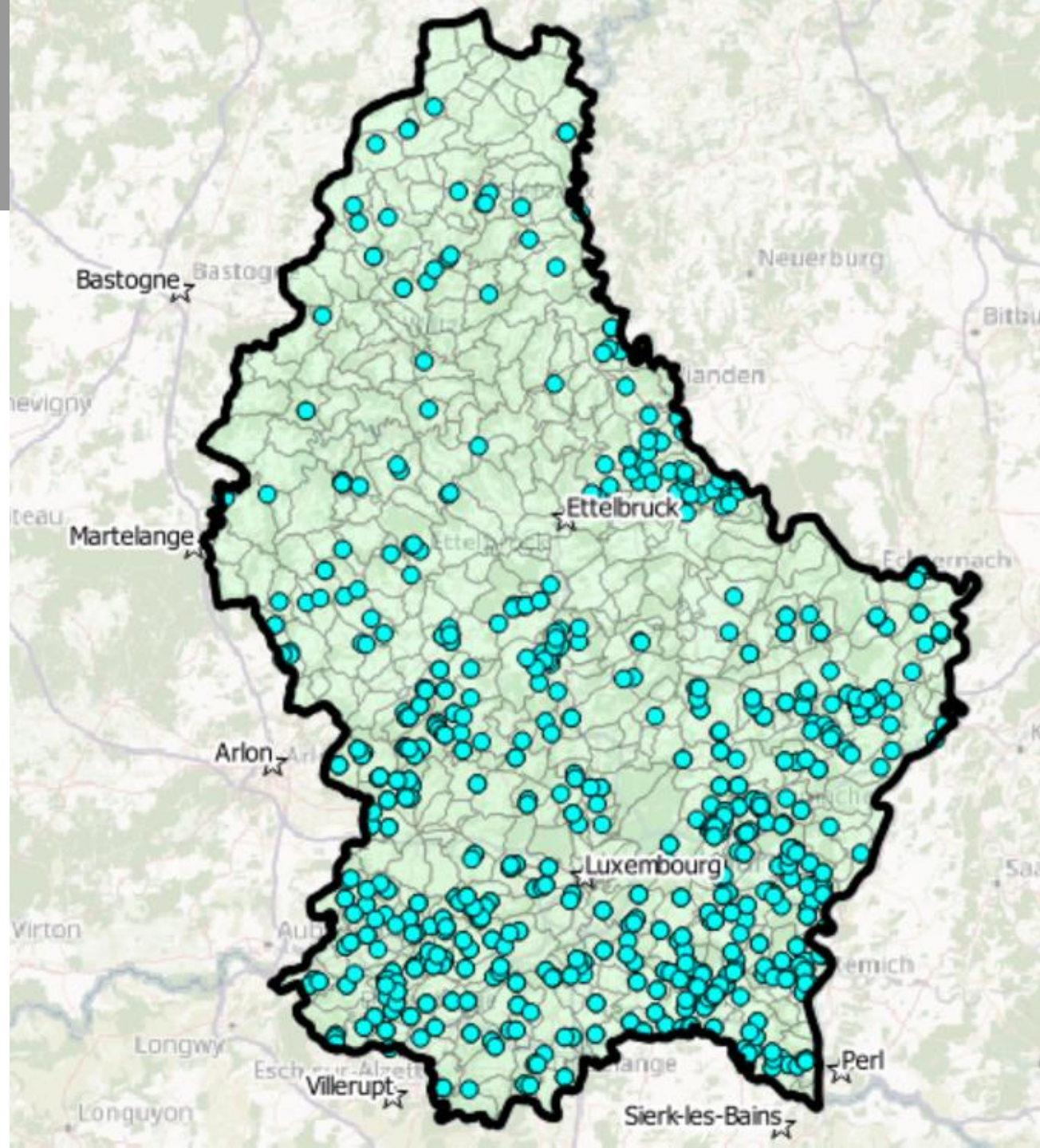
Al Frisesch *eftera*

Modern Englesch *after*

Al Houdäitsch *after*

Mëttel Nidderdäitsch *achter*

Seemannssprache (Nidderdäitsch)

- Wisou d'Flouernimm erbäi huelen?
- d'Rekonstruktioun vu Stroossennetzwierker déi urban Gesellschaften rekonstruéieren ass insgesamt schwiereg, mee emsou méi wat den behandelten Zäitraum méi al ass.
 - d'Donnéë si manner zouverlässeg
 - mir wëssen zwar dat et Tendenzen goufe wéi Stroosse gebaut gi sinn
 - Mee mir kennen d'Stroosse *per se* net
- Wéi?
 - Archeologesch, histoiresch a linguistesche Donnéeën verbannen (sou wäit et geet)
 - d'Beispill hei zu Lëtzebuerg an der Spéidantikt bis an d'fréit Mëttelalter
 - relativ wéineg histoiresch an archeologesch Daten
→ op linguistesche Daten zreckgräifen

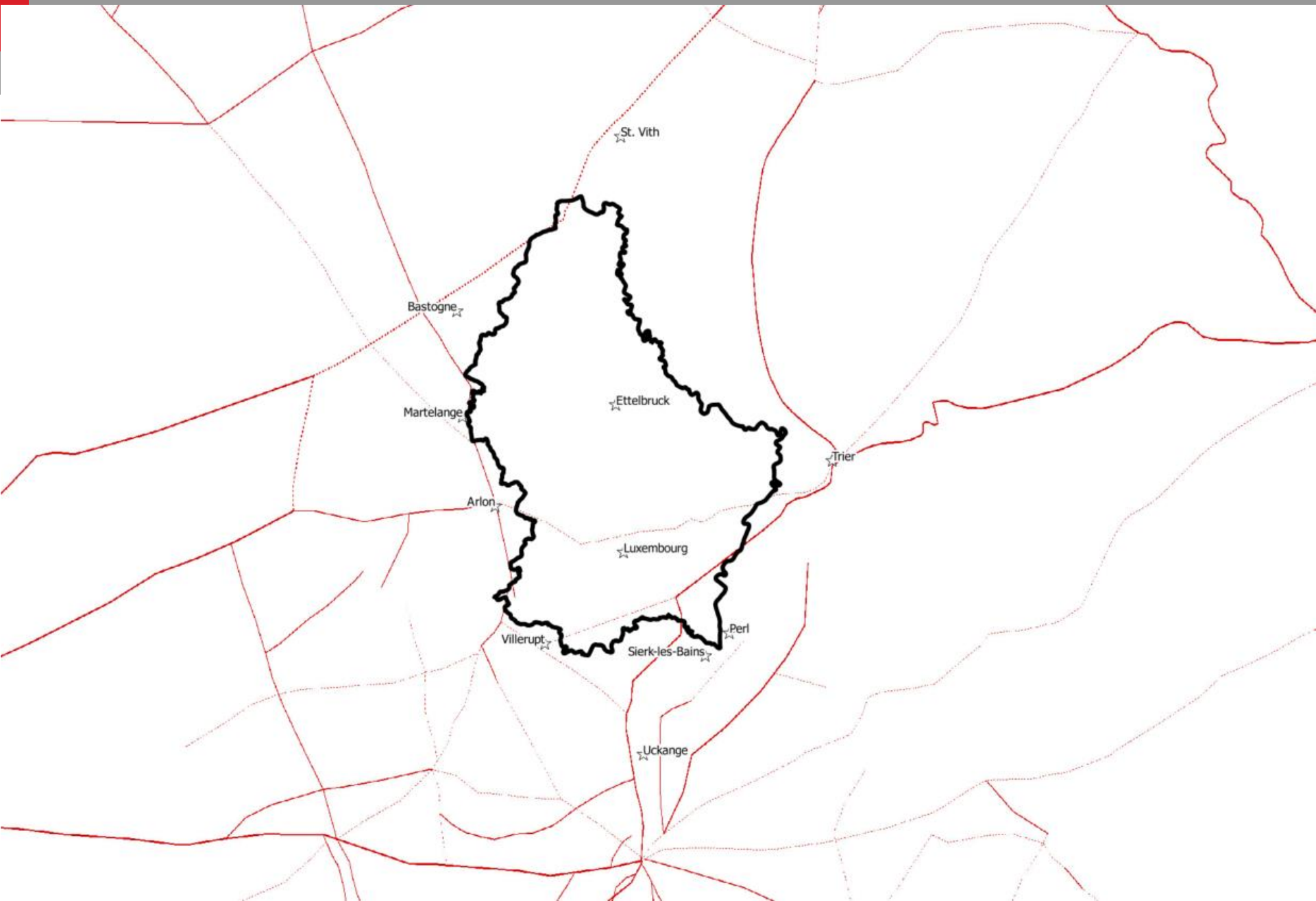

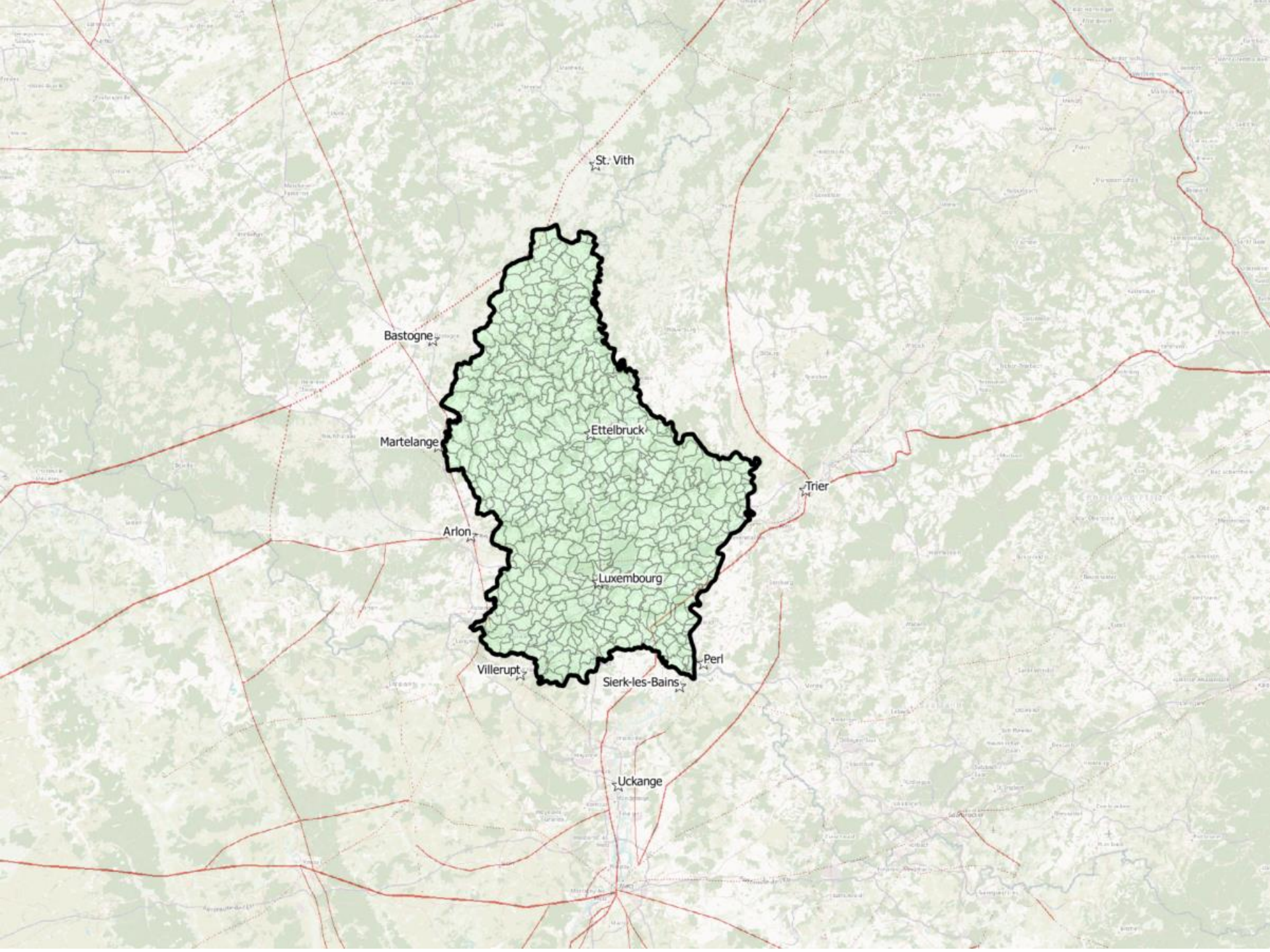
Legend

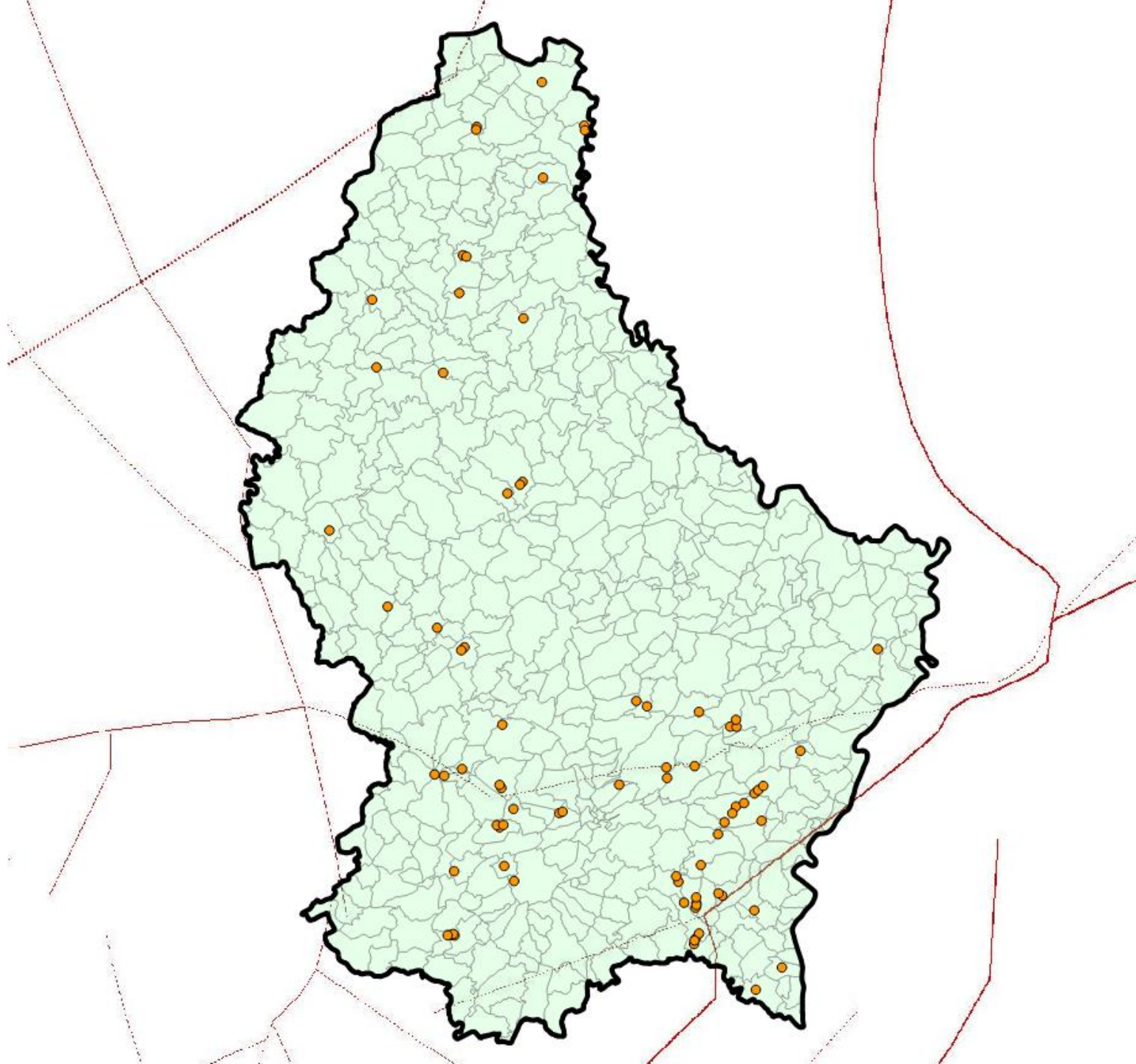
Kiem

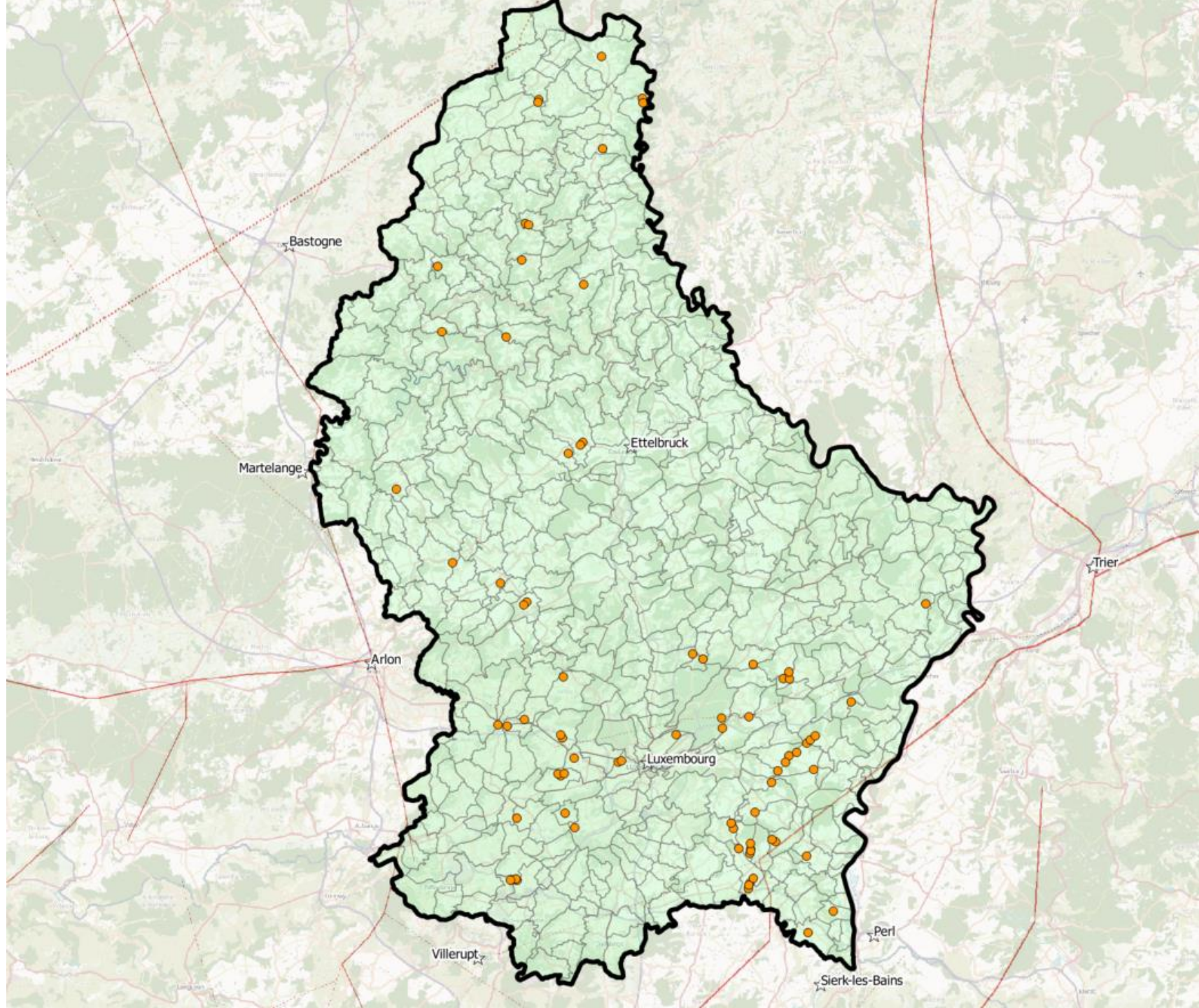
- Name_Kiem [68]
 - Name_Kemicht [2]
 - Name_Kemend [1]
 - Name_Kemel [3]
 - Name_Kemecht [3]
 - Name_Keem [1]
 - Name_Kem [13]
 - Sections Administratives
 - Grand-Duché du Luxembourg
- OpenStreetMap

roads traced by Barrington Atlas

Legend

Kiem

● Name_Kiem [68]

● Name_Kemicht [2]

● Name_Kemend [1]

● Name_Kemel [3]

● Name_Kemecht [3]

● Name_Keem [1]

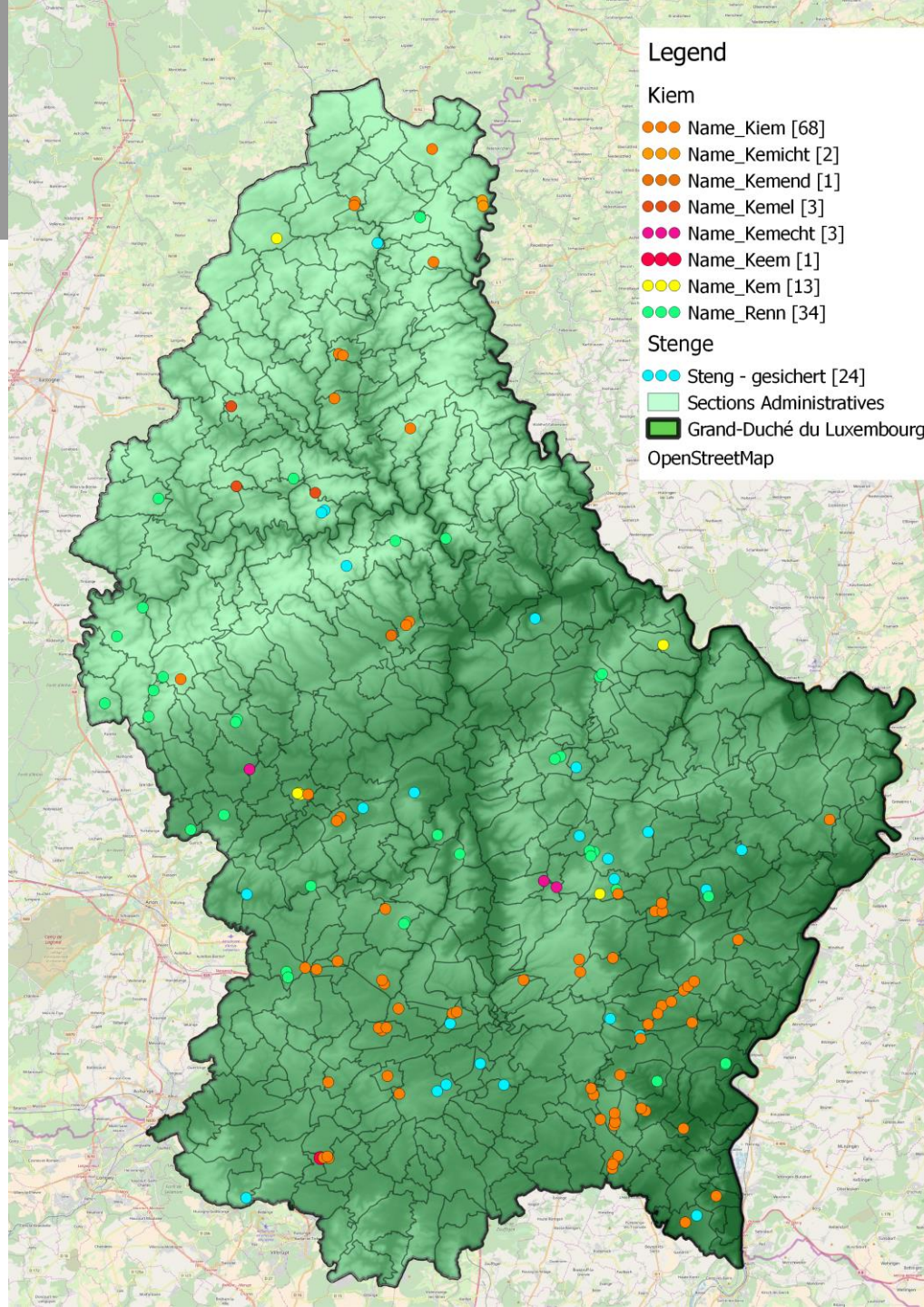
● Name_Kem [13]

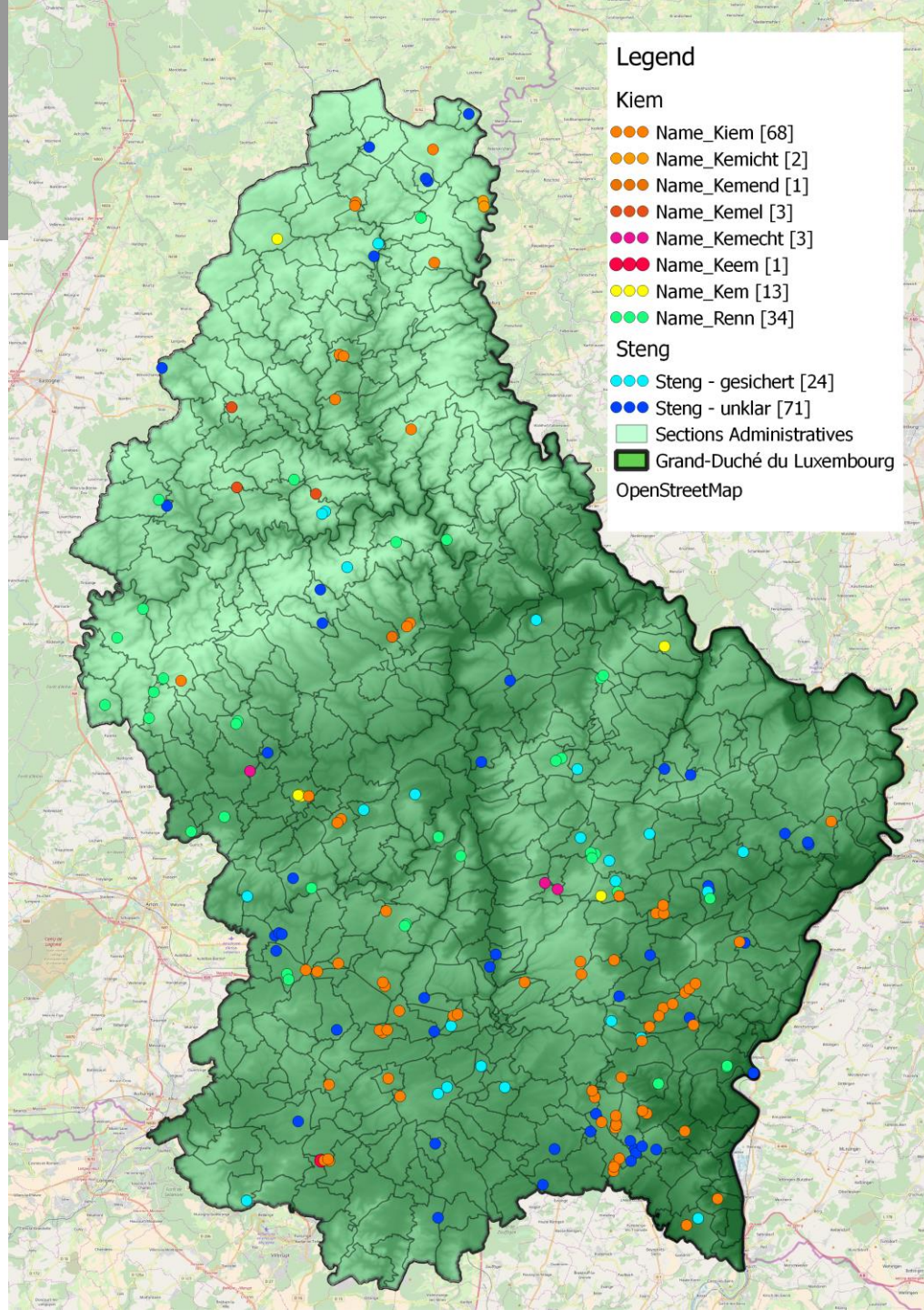
● Name_Renn [34]

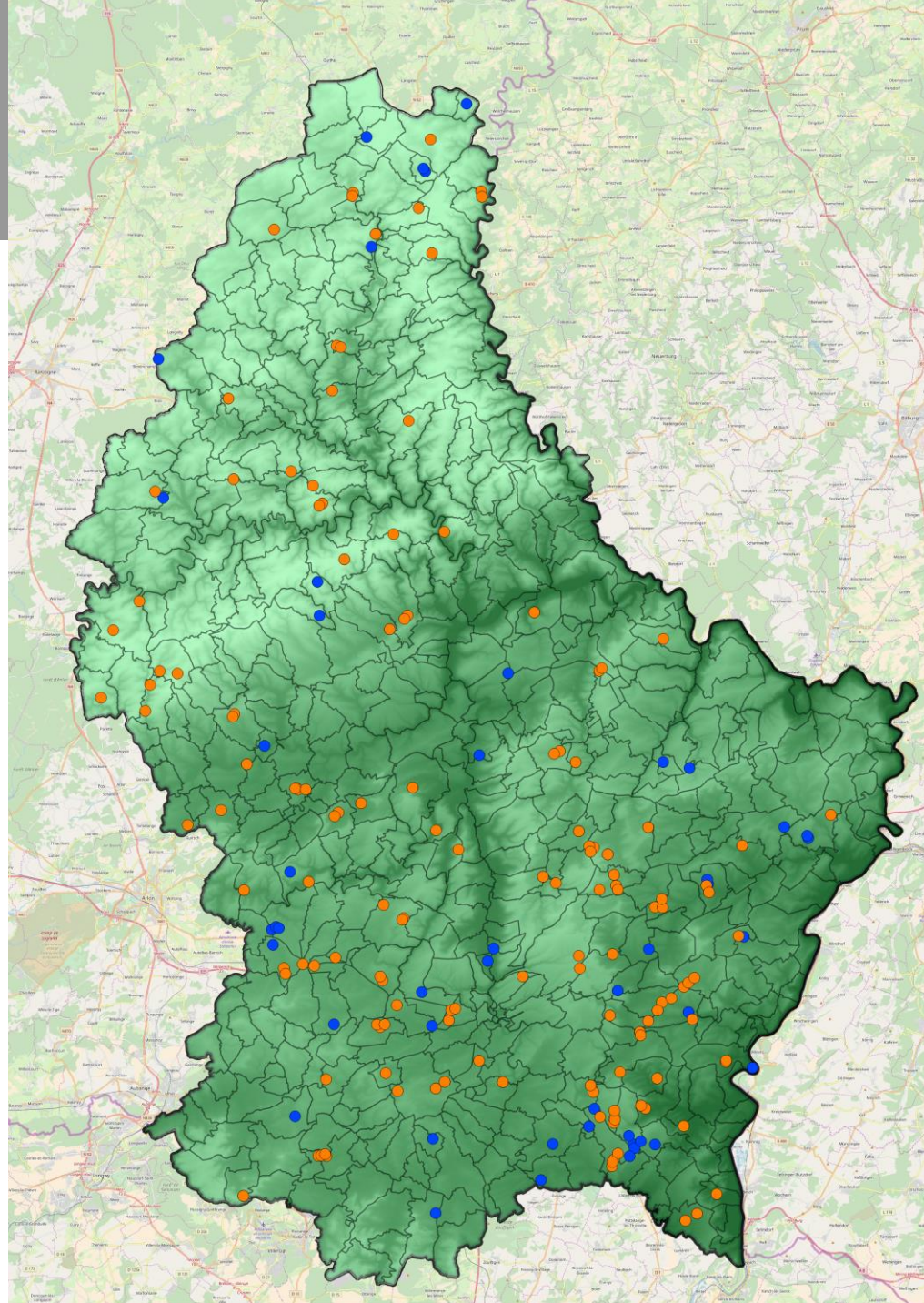
Sections Administratives

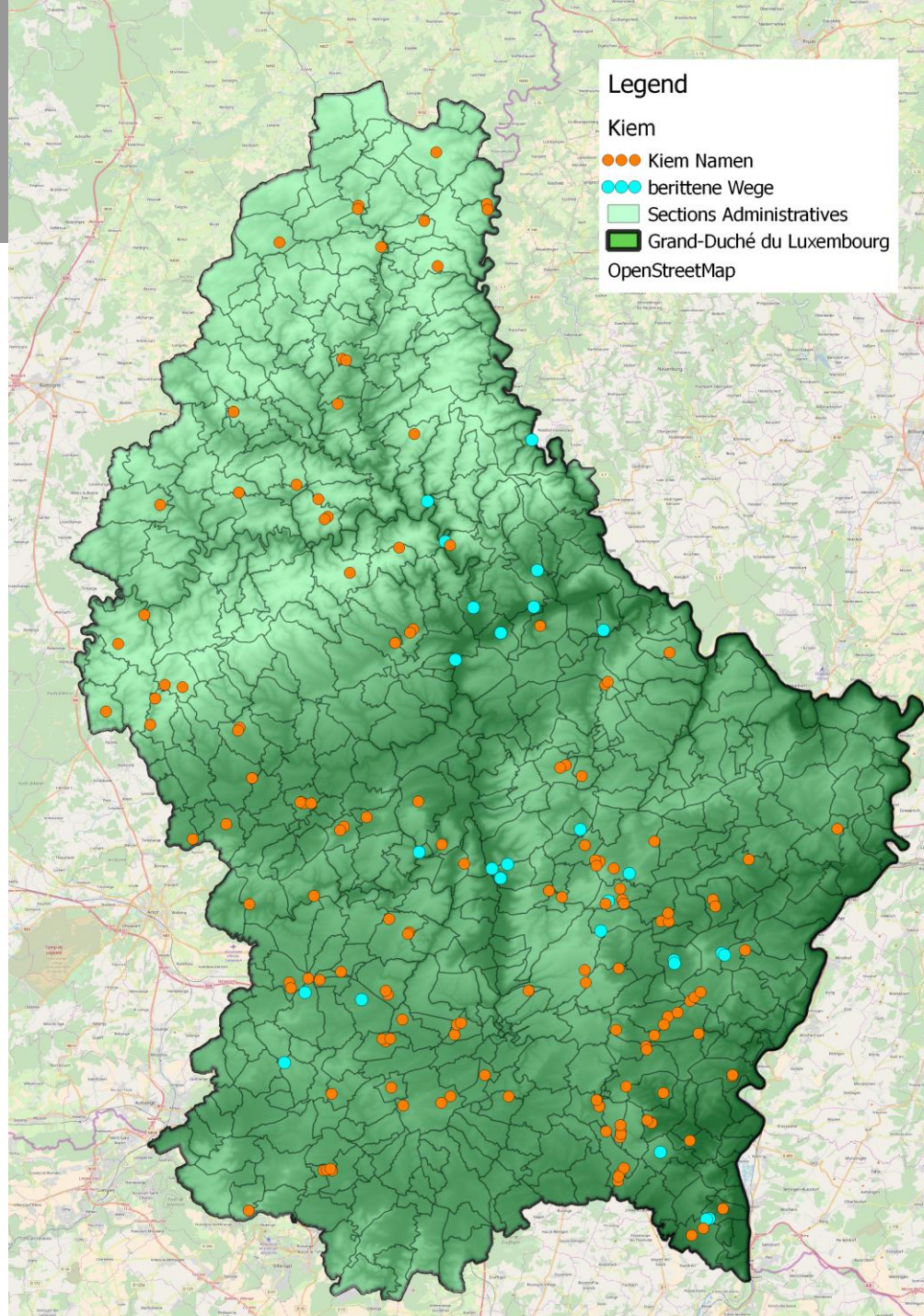
Grand-Duché du Luxembourg

OpenStreetMap

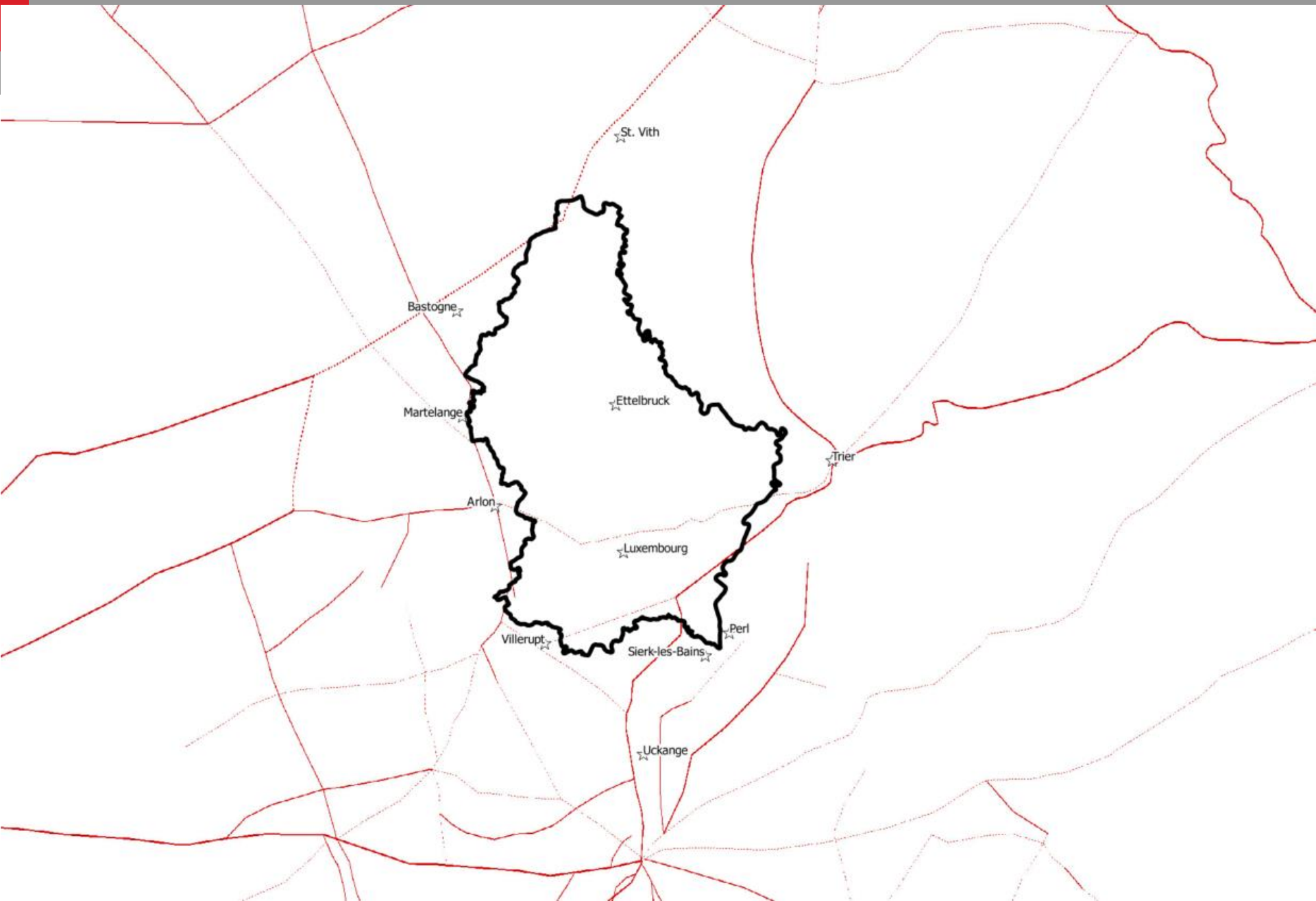

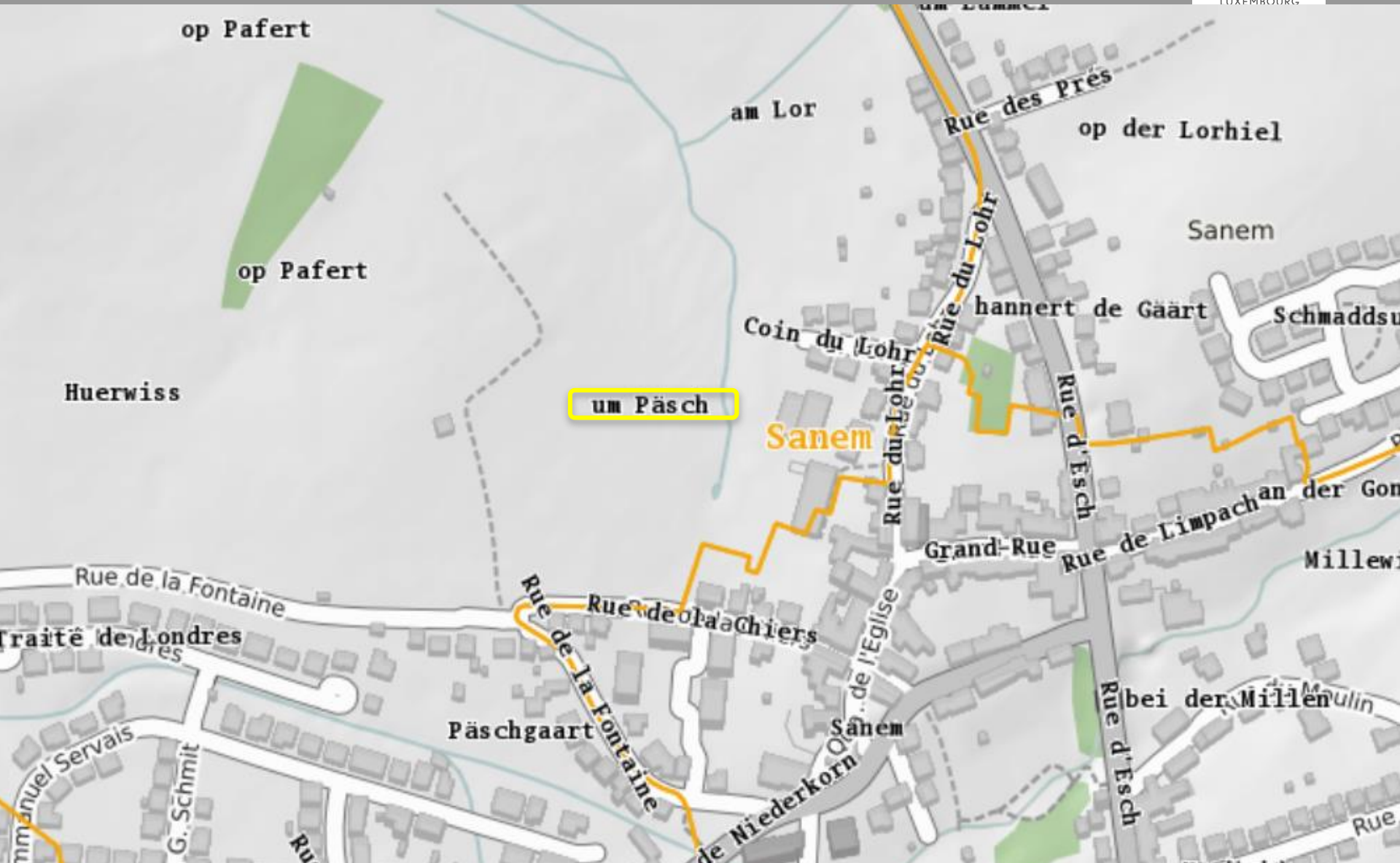
roads traced by Barrington Atlas

Brill – aus dem Gallesche *brog-ilo ‘(petit) bois (enclos)’ < *brog(i) ‘territoire’

Päscht – aus dem Lateinische *pascua* 'Weid'

Mäs – aus dem Laténgesche *mansio* ‘Openthalt’

Stay connected with us!

@SamMersch

<https://github.io/sammersch>

<https://sammersch.github.io>
<https://www.c2dh.uni.lu/people/sam-mersch>

LUXEMBOURG CENTRE FOR
CONTEMPORARY AND DIGITAL HISTORY

@C2DH_LU

<https://www.facebook.com/c2dh.lu/>

www.c2dh.uni.lu